

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΠΡΟΣΤΑΤΙΔΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟΝ
ΠΕΠΟΛΙΤΙΣΜΕΝΟΝ ΚΟΣΜΟΝ.

Εἰς αἰῶνος ἄριστος ἀμύνασθαι περὶ Πατρῆς.

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑΙ

1862.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΕΜΟΤΕΛΕΣ ΚΕΝΤΡΟΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΚΕΡΚΥΡΑΙ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΞΟΥΡΟΥ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

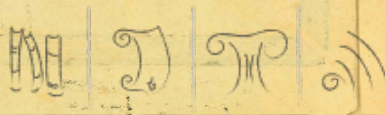
ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΠΡΟΣΤΑΤΙΔΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟΝ
ΠΕΠΟΛΙΤΙΣΜΕΝΟΝ ΚΟΣΜΟΝ.

Εί, οίωνδς ἄριστος ἀμύνασθαι περὶ Πάτρης.

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ:

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 1862.
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΣΤΟΙΧΙΑ ΤΗΣ ΣΑΛΩΤΙΣΤΟΙΧΗΣ ΣΑΤ ΣΤΗ

ΜΙΚΡΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΝ

ΒΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ ΚΟΜΙΟΥ

Φίλε

Σοι πέμπω και τὸ τρίτον μου ὑπόμνημα, και σὲ παρακαλῶ νὰ φροντίσης και τὴν τούτου τύπωσιν. Πρόσεξε πρὸς θεοῦ τὰ τυπογραφικὰ λάθη.

Ἐ Σμύρνη τὴν 1 Ἰουνίου 1862.

Ἐγίαινε· ὁ φίλος σου
Α. Ν. ΓΟΥΔΑΣ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

A1.52.Φ5 0009

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

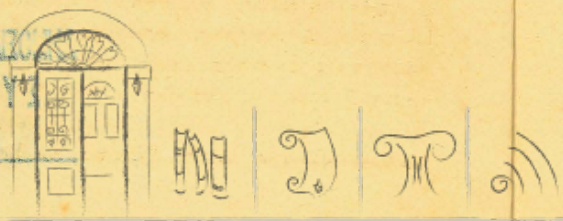
ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΠΡΟΣΤΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΣ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟΝ ΠΕΠΟΛΙΤΙΣΜΕΝΟΝ ΚΟΣΜΟΝ.

Διὰ μὲν τοῦ ἀπὸ 24 Μαρτίου ε. ε. πρώτου ἡμῶν ὑπομνήματος ἐπαριθμήσαμεν συντομώτατα τὰς κυριωτέρας ἐκ τῶν παρανομιῶν τῆς Κυβερνήσεως τῆς Αὐτοῦ Ἑλληνικῆς Μεγαλειότητος. Διὰ δὲ τοῦ ἀπὸ 21 Ἀπριλίου ἐσκιαγραφῆσαμεν καὶ τὸ τί ἦτο ἡ Ἑλλὰς πρὸ τοῦ ἀγῶνος τῆς, τί ἐγένεεν ἐπ' αὐτοῦ, οἷα ὑπάρχει σήμερον, καὶ οἷα ἦτο δυνατὸν νὰ γένη, εἰάν καλλίον ἐκυβερνάτο. Διὰ δὲ τοῦ ἀνα χεῖρας θέλομεν καταδείξει καὶ τὸ πῶς ἐξεπλήρωσεν ὁ Ὄθων εἰς τὴν Ἀνατολὴν τὴν ἐντολὴν τοῦ ἔθνους, τὸν σκοπὸν τῆς Εὐρώπης, τὰς ἀνάγκας τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τὰς εὐχὰς σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Ἡ Ἑλλὰς, ἐπαναστατήσασα κατὰ τῆς Τουρκίας, κύριον σκοπὸν προέθετο ν' ἀντικαταστήσῃ καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν τὴν τουρκικὴν δυναστείαν διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὅρια δὲ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ τῆς τούτου ἔθεσε μόνον τὸν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν χριστιανισμὸν· οὐδεμία δὲ ἐθνότης, οὐδεμία διαφορὰ γλώσσης ἢ καταγωγῆς ἢ εἴς τι δὴ ποτε ἄλλου ἀξιώματος ἐλήφθη τότε πρὸ ὀφθαλμῶν. Ἀπασαὶ αἱ κατὰ καιροὺς Κυβερνήσεις καὶ ἐθνοσυνελεύσεις τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ὡς Ἑλλήνας ἀνεγνώρισαν ἅπαντας τοὺς κατὰ τὴν Ἀνατολὴν εἰς Χριστὸν πιστεῦοντας. Ὄθεν ἡ ἐπανάστασις ἐκείνη ἐξεργάγη μὲν εἰς Μολδοβλαχίαν, ἀλλ' ἔληξε δυστυχῶς εἰς μόνην τὴν Πελοπόννησον. Μετὰ δὲ τοῦ Μολδοβλάχου Σάββα, τοῦ προδόσαντος τὴν ἐπανάστασιν μετὰ τὴν ἐκρηξίν αὐτῆς, εἰργάσθησαν πρότερον περὶ αὐτῆς καὶ ὁ Θεσσαλὸς Γ. Ὀλύμπιος, καὶ οἱ Φαναριῶται Σούτσοι καὶ Ὑψηλάνται, καὶ ὁ Πελοποννήσιος Ἀναγνωστόπουλος, καὶ ὁ Μανιάτης Μαυρομιχάλης, καὶ ὁ Ἡπειρώτης Τσακάλωφ, καὶ ὁ Βουλγαρὸς Χατζῆ Χρήστος, καὶ ὁ Μαυροβουνιώτης Βάσσο, καὶ ὁ Μακεδὼν Καρατάσιος, καὶ ὁ Κρήσιος Ρενιέρης καὶ ὁ Σέρβος Χατζῆ Μιχάλης καὶ ὁ ἐπτανήσιος Μεταξᾶς, καὶ ἅπαντες ἐν γένει οἱ πάσης γλώσσης καὶ πάσης ἐθνότητος κατοικοῦντες ἐν τῇ Ἀνατολῇ Χριστιανοί. Ἀπαντες δὲ οὗτοι κατέθεσαν ἀπὸ κοινοῦ πᾶν ὅ, τι εἶχον πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ των. Καὶ οἱ μὲν Σούτσοι καὶ ὁ Μαυρομιχάλης π. χ. κατέθεσαν τοὺς ἡγεμονικοὺς θρόνους των· οἱ δὲ Ὑψηλάνται κατέθεσαν ἀξιώματα μεγαλειότερα ἴσως καὶ αὐτῶν τῶν ἡγεμονικῶν θρόνων· οἱ δὲ Ἐπτανήσιοι Σπετσιῶται καὶ οἱ Φαριανοὶ κατέθε-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

Ι Α Κ Ω Β Α Τ Ε Ι Ο Σ
Υ Π Ο Μ Ν Η Μ Α
Υ Π Ο Μ Ν Η Μ Α

σαν πλούτη, δι' ὧν ἐδύναντο καὶ ἡγεμονικούς ἴσως θρόνους ν' ἀγοράσωσιν. Οἱ Ἑπειῶται, οἱ Θεσσαλοὶ καὶ οἱ Μακεδόνες κατέθεσαν τὰ Ἡρωϊκὰ στήθη τῶν ἀνδρείων ἀρματωλῶν των· οἱ Πελοποννήσιοι κατέθεσαν τὴν αὐταπάθειαν καὶ τὸν πατριωτισμὸν των. Καὶ ἅπαντες ἐν γένει συνεισφέρουν εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα πᾶν ὃ, τι εἶχον. Ἡγωνήθησαν μὲν Ἡρωϊκῶς καὶ μετ' ἀπαρδειγματίστου ἴσως εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ κόσμου καρτερίας, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχον καθ' ὀλοκληρίαν τοῦ σκοποῦ των. Ἄντι τοῦ συνόλου τῆς Ἀνατολῆς ἡ διπλωματία τῆς Εὐρώπης, δοκιμῆς χάριν, ἀνεγνώρισεν ἀνεξάρτητα μόνον τὴν Πελοπόννητον καὶ τεμάχιά τινα γῆς τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος. Ὁ δὲ Ὄθων, δεχθεὶς τὸν θρόνον ἐκεῖνον, ἐν διὰ τοῦ αἵματος καὶ τῆς περιουσίας των ἐπλασαν ἅπαντας οἱ ἀγωνισθέντες κατὰ τὴν Ἀνατολὴν χριστιανοὶ, ἀνεδέχθη συνάμα καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ικανοποιήσῃ κατὰ ἐνὸν καὶ ἅπαντας τούτους. Λέγοντες δὲ ικανοποιήσιν δὲν ἐννοοῦμεν τὴν διὰ τῶν ὄπλων ἀπελευθέρωσιν τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος ἐνὸς ἐκάστου ἐκ τῶν ἀγωνισθέντων, διότι τοῦτο ἀντέκειτό εἰς τὰ ὑπὸ τῆς διπλωματίας ἀποφασισθέντα· ἀλλ' εἰς τὸν παρόντα δέκατον ἔνατον αἰῶνα δὲν γίνεται μόνον διὰ τῶν ὄπλων ἡ ἀπελευθέρωσις. Καὶ πιστεύομεν ἀδιστακτικῶς, ὅτι τοὺς Ἰταλοὺς τοῦλάχιστον δὲ ἀπελευθέρωσαν αἱ στρατιωτικαὶ δυνάμεις, ὅσας ἐδύναντο οὗτοι ν' ἀναπτύξωσιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των ὑπὸ τὸ κράτος μάλιστα τοῦ Βόμβα καὶ τῶν Δουκῶν τῆς Τοσκάνης καὶ τῆς Μυδονίας· ἀλλὰ μόνον ἡ διάχυσις τῆς παιδείας, ἡ διὰ τῆς εἰλικρινοῦς ἐφαρμογῆς τοῦ συντάγματος ἠθικοποιήσις τῶν λαῶν τοῦ μικροῦ Πηδεμοντίου, ἡ συμπάθεια τῆς Εὐρώπης καὶ αἱ ἀτομικαὶ ἀρεταὶ τοῦ ἀηδύμου Καρόλου Ἀλβέρτου, τοῦ ἐνδόξου Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ, καὶ τοῦ ἥρωος Γαριβάδη.

Ὁ Ὄθων λοιπὸν, δεχθεὶς τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος, ἀνεδέχθη συνάμα καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ικανοποιήσῃ καὶ ἅπαντας τοὺς δημιουργήσαντας τὸν θρόνον τοῦτον Χριστιανοὺς τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ τοὺς μὲν ἐν τῇ ἐλευθερᾷ καλουμένῃ Ἑλλάδι ὑπεσχέθη καὶ ὤφελσθη μάλιστα νὰ κυβερνήσῃ συνταγματικῶς· διότι μόνον διὰ τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος, εἰλικρινῶς ἐφαρμαζομένου, δύνανται νὰ προαχθῶσι καὶ εὐδαιμονισθῶσι κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον τοῦλάχιστον τὰ ἔθνη. Τοὺς δὲ λοιποὺς καθῆκον ἐπερὶ εἶχε νὰ προπροασκευάσῃ εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ πρωτιστὴ ἐντολή, ἣν ἔδωκαν οἱ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν Χριστιανοὶ εἰς τὸν Ὄθωνα.

Καὶ κατὰ πόσον μὲν ἐξεπλήρωσε τὴν ἐντολὴν ταύτην ὁ Ὄθων ὡς πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἐλευθερᾷ καλουμένῃ Ἑλλάδι χριστιανοὺς ἀπεδείξαμεν ἤδη συντόμως διὰ τῶν προσκοθέντων δυο-ἡμῶν ὑπομνημάτων. Διὰ δὲ τοῦ ἀνά χειρας προτιθέμεθα νὰ σκιαγραφήσωμεν τὸ κατὰ πόσον ἐξεπλήρωσεν αὐτὴν ταύτην τὴν ἐντολὴν ὡς πρὸς τὸ σύνολον τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ χριστιανῶν.

Διὰ ν' ἀπελευθερωθῇ τῆς δουλείας ἔθνος τι εἶχει ἀπολύτον ἀνάγκην πρῶ-

τον μὲν τῆς ἐκπαιδεύσεως, δεύτερον δὲ τῆς ἠθικοποιήσεως· ἀνευ τούτων καὶ ἐλεύθερον ἂν ᾖναι, γίνεται οὖθις δεῦλον ἢ μάλιστα καὶ ἀποκτινοῦται καθ' ὀλοκληρίαν. Οὐδεμία δὲ ἀνθρώπινος ἐν τῷ κόσμῳ δύναμις ἦτο ἱκανὴ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Ὄθωνα ἀπὸ τοῦ νὰ προπροασκευάσῃ διὰ τῆς παιδείας καὶ τῆς ἠθικοποιήσεως τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ χριστιανούς εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν, ἂν εἶχε τὴν πρὸς ταῦτο θέλσιν.

Διὰ νὰ ἐννοήσωμεν δὲ πῶς ἐξεπλήρωσε τὴν ἐντολὴν ταύτην ὁ Ὄθων, ἀνάγκη πάσα νὰ σκιαγραφήσωμεν τὴν κατάστασιν τῆς παιδείας κατὰ τὴν Ἀνατολὴν καὶ πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος καὶ νὰ παραβάλωμεν ταύτην πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν. Ἄπαντες σχεδὸν οἱ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν χριστιανοὶ ἀλλ' ἰδίως οἱ Ἕλληνες, καίτοι οὐδέποτε παύσαντες νὰ διαμαρτύρωνται καὶ ἐνόπλιως κατὰ τῆς τυραννίας, κυρίως ὅμως σύμπασαν αὐτῶν τὴν προσοχὴν κατὰ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονηταετηρίδος ἐπέστῃσαν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν. Ὄθεν ἔθεν μὲν ἐξ βαθύπλουτοι αὐτάδελφοι, οἱ Ζωσιμάδαί, ἐμπνεόμενοι ἐκ μεγίστου καὶ ἀκραφιῶς πατριωτισμοῦ, ἀπεφάσισαν καὶ ἀγομοὶ νὰ μείωσιν ἅπαντες, ἵνα διαθέσωσι σύμπασαν αὐτῶν τὴν κολοσιαίαν περιουσίαν πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ ἔθνους. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἀνήγειραν καὶ ἐπροίκισαν σχολεῖα, ἐξεπαιδευσαν εἰς τὴν Εὐρώπην νέους, ἐξέδωκαν ἰδίαις δαπάναις διὰ τοῦ σοφοῦ Κοραῆ καὶ ἄλλων λογίων ἀνδρῶν πολλούς Ἕλληνας συγγραφεῖς καὶ ἄλλα κοινωφελῆ συγγραμμάτα κατὰ μυριάδας ἀντιτύπων καὶ ἐπεδαψίλευσαν ταῦτα πάντα δωρεὰν εἰς τὸ ἔθνος. Ἐνθεν δὲ ὁ ἀήδμιος Καπλάνης, τὰ αὐτὰ σχεδὸν καὶ πρὸ τούτων πράττων, ἐγένετο, οὕτως εἶπεῖν ὁ ἀρχηγέτης τῆς πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν τάσεως τοῦ ἔθνους. Συνάμα δὲ οἱ Χίοι, οἱ Σμυρναῖοι, οἱ Κυδωνεῖς, οἱ ἐν τῇ Μολδοβλαχίᾳ ἡγεμόνες Ἕλληνες, οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει φαναριῶται καὶ ἅπαντες ἐν γένει οἱ δυνάμειοι, ὡς πρώτιστον καθῆκον αὐτῶν θεωροῦντες τὴν σύμπραξιν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ ἔθνους, ἀνήγειραν μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐπροίκισαν πολλοῦ τῆς Ἀνατολῆς διάφορα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἐξέδιδον διδακτὰ συγγραμμάτα, καὶ ἐπεμπον ἰδίως ἀναλώμασι νέους πρὸς ἐκπαίδευσιν ὃ πόσος ζῆλος καὶ οἶος ἐνθουσιασμός ὑπῆρχε τότε! ὡς καὶ αὐτὸς ὁ λόρδος Γκιλφῶρδ ἐν ἐπτανήσῳ συνέστῃσε τότε τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν Ἑλλήνων. Ὄθεν πρὸ τῆς ἐκρήξεως τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, πλὴν τῆς Ἀκαδημίας ταύτης, δὲν ὑπῆρχον μὲν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἄλλα Πανεπιστήμια, ἀμφιβάλλομεν ὅμως ἂν πολλὰ πανεπιστήμια τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης ἐδύναντο νὰ παραβληθῶσι τότε μετὰ τινὰ γυμνάσια ἢ λύκεια τῆς Ἀνατολῆς· εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ἐν αὐτοῖς δὲν ἀνηγορεύοντο πομπικῶδες διδασκατορες τῆς νομικῆς, τῆς ἰατρικῆς ἢ τῆς φιλοσοφίας, ἐμορφούντο ὅμως λογιοὶ καὶ ἀλθῶς πεπαιδευμένοι ἄνδρες, οἵτινες καὶ μετὰ τῆς ἡμέρας ἐπείκειν ἢ καὶ σήμερον ἐτι διαπρέπουσιν οἱ ζῶν-

Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως τὰ πάντα ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἢ κατεστράφησαν ἢ ἐπαυσαν νὰ ἐνεργῶσι. Μετὰ δὲ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων καὶ ἰδίως μετὰ τὴν ἔλευσιν Χριστιανοῦ ἡγεμόνος εἰς τὴν ἔλευθέραν καλουμένην Ἑλλάδα οἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ Χριστιανοὶ ταύτην μὲν ἐθεώρησαν ὡς ἐπίαν τῶν φώτων, ἀφ' ἧς ἔπρεπε νὰ φωτισθῶσι εἰς δὲ τὴν Μεγαλειότητά του, ὡς εἰς ἀρχηγὸν τοῦ ἔθνους, ἀνέθεσαν τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν ἔκτοτε ἅπαντες σχεδὸν οἱ καταγόμενοι ἐκ τῆς Ἀνατολῆς Χριστιανοὶ, ἐπιθυμοῦντες νὰ συνεισφέρωσι τι εἴτε ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως εἴτε ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἀδελφῶν αὐτῶν, ἔπειτον τοῦτο κατ' εὐθείαν εἰς τὴν διάθεσιν εἴτε τῆς αὐτοῦ Ἑλληνικῆς Μεγαλειότητος εἴτε τῶν ὑπουργῶν του. Πόσα μὲν μυθῶδη ποσὰ συνεισέφερον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον οἱ ὁμογενεῖς εἶδομεν ἐν ταῖς σελίδι 36 καὶ 37 τοῦ δευτέρου ἡμῶν ὑπομνήματος. Πῶς δὲ ἀντήμειψε τὴν ἐμπιστοσύνην ταύτην τῶν Ἑλλήνων ὁ Ὄθων, διὰ πρώτην ἴσως ταύτην τὴν φορὰν θὰ μάθει ἡ Εὐρώπη τοῦτο ἐκ τῆς ἀφελοῦς διηγήσεως τῶ ἐξῆς περιστατικῶν, τῶν ὁποίων ἐγκυμμεθα καὶ δυνάμεθα ν' ἀποδείξωμεν καὶ ἐνάπιον δικαστηρίων τὴν ἀλήθειαν. Παρακαλοῦμεν ὅμως θερμῶς τοὺς ἀναγνώστιας νὰ μᾶς ἐπιτρέψωσι λεπτομερεῖς τιμὰς καὶ τινα ἀνοίκειον περὶ αὐτολογίαν, διότι ἄνευ τούτων εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνωμεν καταληπτοὶ εἰς τοὺς μὴ εἰδότες τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα καὶ μάλιστα εἰς τοὺς Εὐρωπαίους.

Ἡ Ἀντιβασιλεία μετὰ τὴν καταβρόχθισιν τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ δαυνοῦ, μετὰ τὴν διάλυσιν τῶν ὀρθοδόξων μοναστηρίων, μετὰ τὴν ἐκφύθησιν τῶν πάντων διὰ τῶν φυλακίσεων, τῶν προγραφῶν, καὶ τῶν ἐξοριῶν, μετὰ τὴν ἐπίθεσιν μυριάων καὶ παντοειδῶν φόρων, περὶ παντὸς ἄλλου ἐσκέπετο μᾶλλον ἢ περὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, καὶ πολὺ ὀλιγώτερον περὶ ἐκπαιδεύσεως τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ Χριστιανῶν. Τὴν ἀδιαφορίαν ταύτην ἰδόντες τινὲς ἀληθῶς φιλοπάτριδες Ἕλληνες, ἐξητήσαντο εὐσεβῶς τὴν σύστασιν Πανεπιστημίου, προτείναντες ὅτι εἶναι ἐντροπὴ νὰ μὴ ἔχη τὸ ἔθνος, ἐλευθέρον ἢ δὴ γενόμενον, πανεπιστήμιον, ἐν ᾧ εἴχεν ἂν οὐχὶ πανεπιστήμιον, ἀριστὰ ὅμως γυμνάσια καὶ ἐπὶ τῆς δουλείας του. Ἡ δὲ ἀντιβασιλεία ἀπήντησεν ὅτι αὐτὸς μόνον θὰ σκεφθῆ περὶ τούτου, ὅταν καθοκλιεὺς ἦ ἡ Γερμανικὴ ἢ ἡ γλωσσοεῖς τοσοῦτον, ὥστε οἱ καθηγηταὶ νὰ διδάσκωσι διὰ τῆς αὐτῆς τοῦ Ἑλληνόπαιδας. Ἡ δὲ ἀπόφασις αὕτη ἦτο τοσοῦτον στερεὰ καὶ ἀμετάτρεπτος, ὥστε οὔτε τὸ ἀδύνατον τῆς τοσαύτης καθολικεύσεως τῆς Γερμανικῆς γλώσσης ἠθέλησε νὰ ἐννοήσῃ ποτὲ ἡ Ἀντιβασιλεία, οὔτε εἰς τὴν κατεπεύγουσαν ἀνάγκην, ἣν εἶχε τὸ ἔθνος τότε δικηγόρων τοῦλάχιστον καὶ ἰατρῶν ἠθέλησε νὰ ἐνδώσῃ αὐτοῦ τοῦ εἰ μὲν μορφώνομεν εἰς τὸ Μόναχον ἀπακρίνατο πάντῃ τὴν στερειωτύπως ἡ Ἀντιβασιλεία, ἡ δὲ καθολικὴ

νευσις τῆς Γερμανικῆς γλώσσης θὰ γείνη καὶ ἐξ ἀνάγκης, ὅταν οὐδὲ μία αἴτησις τῶν Ἑλλήνων πραγματοποιῆται, ἐὰν μὴ ἦ νὰ ἐγερμανιστῆ γερραμμένη ἄλλως δὲ διετάξαμεν νὰ θεωρηθῆ καὶ ἡ γερμανικὴ ἡ γλωσσοεῖς γλωσσοεῖς ἐγγώριος ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐκτελεσθῆ ἡ διαταγή μας.» Πρὸς τοσαύτην τύφλωσιν μόνη ἡ ἐπιμονὴ τῶν Ἑλλήνων καὶ μόνη ἡ πρὸς ἀλλήλους ἐπιβουλή τῶν Βαυαρῶν ἐδυνήθησαν ἐπὶ τέλους νὰ ὑπερισχύσωσι.

Μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς νέας νομοθεσίας οἱ Ἕλληνες παρέστησαν τὴν ἀπόλυτον καὶ κατεπεύγουσαν ἀνάγκην πολλῶν ἐμπειρικῶν δικηγόρων, ἵνα ὀδηγῶσι τὸν λαὸν ἐν τοῖς δήμοις καὶ ταῖς ἐπαρχίαις πρὸς τὴν νόμιμον καὶ κατὰ δικαστικοὺς τύπους διεκδικασίαν τῶν ὑποθέσεων του τοιοῦτους δὲ καὶ τοσοῦτους δικηγόρους ἦτο ἀδύνατον νὰ πέμψωσι καὶ μορφώσωσιν ἐκ τοῦ προχείρου εἰς Μόναχον ἕνεκα δὲ τῆς κατεπειγούσης καὶ προφανεστάτης ταύτης ἀνάγκης ἡ Ἀντιβασιλεία ἐνέδωκε νὰ συστηθῆ πρακτικὴ τις νομικὴ σχολὴ πρὸς μόρφωσιν μόνον τοιοῦτων δικηγόρων τοῦτου δὲ γενομένου, πρέσβη μεγαλειτέρα τις ταύτης ἀνάγκη ἢ ἐξῆς.

Πολλοὶ ἐμπειρικοὶ χειρουργοὶ παρηκολούθουν τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ὡς Μοχάβες καὶ Ποδαλήριοι· οἱ πλείστοι τούτων, καίτοι οὐδεμίαν σχεδὸν ὀρθὴν γνώσιν τῆς ἰατρικῆς ἢ τῆς χειρουργικῆς ἔχοντες, ἀνηγορεύθησαν ὅμως, οὕτως εἶπεν, διδάκτορες ἐν τοῖς πεδίοις τῆς μάχης· καὶ οὐδεμία ἀνθρώπινη δύναμις ἦτο ἰκανὴ οὔτε τοῦτου· ἵνα ἐμποδίσῃ τοῦ νὰ ἐξασκῶσι τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα, οὔτε τοὺς ἀγωνιστάς νὰ μὴ ἔχωσιν εἰς τοῦτους μᾶλλον ἢ εἰς πάντα ἄλλον ἐπιστήμονα ἰατρὸν ἐμπιστοσύνην· ἀλλ' ὅμως οἱ πλείστοι τῶν Ἱπποκρατῶν τούτων ἦτο ὡς εἶπομεν, ἀμαθέστατοι. Ἀνάγκη λοιπὸν πᾶσα ἦτο νὰ διδασκῶσιν οὗτοι τὰ στοιχειωδέστερα τῆς ἰατρικῆς καὶ ἰδίως τῆς χειρουργικῆς μαθήματα, ἵνα μὴ βλάβτωσι τοῦλάχιστον. Μόνον δὲ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐνέδωκεν ἡ Ἀντιβασιλεία νὰ συστηθῆ καὶ πρακτικὴ τις ἰατρικὴ σχολὴ. Ἀλλὰ μόλις γενομένου καὶ τούτου, οἴκοθεν παρουσιάσθη καὶ εἰέρα τις ἀνάγκη, τὸ νὰ δημιουργηθῆ δηλαδὴ ὑψηλὴ τις θέσις πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ ἰδιαίτερου τοῦ Βασιλέως διδασκάλου, τοῦ ἀρχιμανδρίτου δηλαδὴ Μισαὴλ Ἀποστολίδου τοῦτον λοιπὸν μόνον διώρισεν ἡ Ἀντιβασιλεία τότε καθηγητὴν τῆς μίαν μόνην ἔδραν ἐχούσης θεολογικῆς σχολῆς. Περὶ δὲ καθηγητῶν τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ ἰδίως περὶ πανεπιστημίου οὐδεὶς λόγος ἦτο τότε.

Ἀπελθόντο δὲ μετ' οὐ πολὺ τοῦ Βασιλέως εἰς Μόναχον, ὁ Ἀντιβασιλεὺς Ἀρμανσβέργης διὰ τῶν ἐν Γερμανίᾳ κατασκόπων του ἔμαθεν ὅτι ἡ Μεγαλειότης του προσίθεται νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ διὰ τοῦ Ρουτχαρδου. Πρὸς ἐκδοχὴν λοιπὸν αἰέσεως ὁ Ἀρμανσβέργης ἐπάσεν ἐκ τοῦ προχείρου καὶ τῆς ἐκείνου σχολῆς, τὴν φιλοσοφικὴν, καὶ μετασχημάτισεν ὅλας αὐ-

τάς τὰς σχολὰς εἰς πανεπιστήμιον. Τοσαύτην δὲ ἀγανάκτησιν προὔξεν ἡσθε τοῦτο εἰς τὴν Αὐτοῦ Ἑλληνικὴν Μεγαλειότητα, ὥστε οὔτε ἐν ἰδίῳ τὸν Ἀρμανοσέρβην ἠνέχθη, ἀλλ' ἐπεμψεν εἰς αὐτὸν τὸ διάταγμα τῆς παύσεώς του ἀπὸ τοῦ ἐν Πειραιεὶ πλοίου, τοῦ μετακομίσαντος τὴν Μεγαλειότητά του ἐκ Γερμανίας. Τὸ κακὸν ὅμως τῆς συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου ἐγένεον, καὶ ἤθελεν εἶσθαι ἀνίατον ἀνεῦ τῆς συμβουλῆς τῆς Βαυαρικῆς Αὐλῆς. Αὕτη δὲ συνεβούλευσεν ὅσα ἀκολούθως καὶ ὁ διπλωμάτης Βαλερστάιν, δηλαδὴ τὸ Πανεπιστήμιον νὰ καταστραφῇ διὰ τοῦ Πανεπιστημίου. Καὶ πρῶτον μὲν ἀπεφασίσθη ἐν μυτικῷ συμβουλίῳ νὰ μὴ ἀνηγορευθῇ τις διδάκτωρ ἐν αὐτῷ ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἵνα βαρυνθῶσιν οἱ Ἕλληνες τὸ μὲν ἐκ τῆς δαπάνης του, τὸ δὲ ἐκ τῆς ἀκαρπίας του, καὶ στέρξωσιν ἀγογγίστως τὴν κατόργησίν του. Πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου καὶ εἰς ἕλληνας καθηγητῆς, ὁ Κύριος Βυῦρος, μυηθεὶς εἰς τὰ μυστήρια, ὁκτώ ὅλα ἔτη ἐδίδασκε καὶ οὐδέποτε ἐδυνήθη ν' ἀποπερατώσῃ μάθημα, τὸ ὁποῖον κατ' ἔτος ὠφέιλε νὰ διδάσκῃ ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους. Καὶ οὕτω ἐπὶ τοῦ πρώτου αἰτήσαντος νὰ ἐξετασθῇ, ἵνα λάβῃ τὸ διδακτορικὸν αὐτοῦ δίπλωμα ὁ Κύριος Βυῦρος ἀντέτεινε πάντοτε λέγων στερεωτύπως « ἦ ἐν ἐτ ε λ ε ἰ ω σ α ἔ τ ι τ ὸ μ α θ η μ ἄ μ ο υ » συγκατατεθέντος δὲ τοῦ ὑποψηφίου νὰ ἐξετασθῇ καὶ εἰς ὅσα μαθήματα δὲν ἐδίδαξεν ὁ Κύριος Βυῦρος, καὶ ἐνὸς πρέσβεως οἴκοθεν ἀναδεχθέντος τὴν υπεράσπισιν τοῦ Πανεπιστημίου, ἐγένετο ἐν αὐτῷ ἡ πρώτη ἀναγκάσιμος διδάκτορος.

Ματαιωθέντος δὲ οὕτω τοῦ πρώτου τούτου σχεδίου πρὸς καταστροφὴν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀπεφασίσθη ἡ παράλυσιν αὐτοῦ διὰ τῆς μὴ ἐκδόσεως ὀριστικοῦ ὀργανισμοῦ αὐτοῦ, καὶ τῶν ἀενάων διορισμῶν ἀναλαβήτων καθηγητῶν. Καὶ οὕτω καὶ σήμερον ἐτι τὸ μὲν Πανεπιστήμιον στερεῖται ὀργανισμοῦ· ὁ δὲ τολμήσας νὰ προτείνῃ εἰς τὰς βουλὰς νόμον περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ πανεπιστημίου ὑπουργὸς Κ. Ζαΐμης ἐπαύθη μετ' ὀργῆς καὶ οὐδὲ ὡς πρόεδρον τῆς βουλῆς, οὐδὲ καὶ ὡς ἀπλοῦν βουλευτὴν ἠνέχθη αὐτὸν ὁ Ὄθων· ἀλλὰ τὴν μὲν τολμήσασαν νὰ ἐκλέξῃ αὐτὸν ὡς πρόεδρον τῆς βουλῆς διέλυσε ἀμέσως, καὶ προῦκάλεσε τὴν ἀδελφοκτονίαν καὶ τοὺς σπαρχμους, τὰ ὁποῖα γινώσκει ἤδη ὅλος ὁ κόσμος· περιττὸν δὲ ἴσως δὲν εἶναι νὰ εἴπωμεν, ὅτι καὶ τὸν οὕτω ἀγωνισθέντα πρὸς καταστροφὴν τοῦ πανεπιστημίου Ἕλληνα καθηγητὴν ὁ Ὄθων ἀμέσως διώρισε ἀρχίατρον καὶ ἐνέπλησε τὰ στήθη αὐτοῦ δι' Αὐστριακῶν, Βαυβαρικῶν, Ὀλδερμבורγικῶν παρασήμων. Οὗτος δὲ χάριν εὐγνωμοσύνης, καίτοι οὐδέποτε παύσας τοῦ νὰ θεωρῆται καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, ὡς σύμβουλος μὲν τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν καὶ αὐτοῖς τοῖς οἴκοις τῆς διαφθορᾶς (maison de debauches) διωργάνισε, πρὸ δέκα ἐνιαῖο ὅμως ἐτῶν ὡς καθηγητῆς οὐδὲ 2 ν μάθημα, οὐδ' ἐπὶ μίαν ἡμέραν ἐδίδαξεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐκεῖνῳ, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἡ Αὐτοῦ Ἑλληνικὴ Μεγαλειότης ἐνεκα μεγάλης βεβιαίας στοργῆς ἐδωρήσατο καὶ αὐτὸ τὸ Βασιλικὸν Αὐτῆς ὄνομα.

Διὰ τοῦτο λοιπὸν οὐδὲν ἴσως ἐν τῷ κόσμῳ Πανεπιστήμιον ἔχει μεγαλύτεραν πολυτέλειαν καθηγητῶν, καὶ οὐδὲν ἕτερον παράγει πλέον δυσναλόγους καρπούς. Τὸ πᾶν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Πανεπιστημίῳ γίνεται διὰ τῆς ἐπιμελείας τῶν φοιτητῶν καὶ τῆς εὐσυνειδησίας τινῶν μόνον καθηγητῶν, οἵτινες ἀναγκάζονται νὰ κρύπτωσι τὴν ἐαυτῶν ἱκανότητα, ἵνα μὴ παυθῶσι. Ἀπίστευτον καθίσταται, ἀλλ' ὅμως εἶναι ἀληθέστατον ὅτι πολλοὶ τῶν καθηγητῶν, καίτοι πρὸ εἰκοσιπενταετίας διδάσκοντες, οὐδεμίαν ὅμως λέξιν ἐδημοσίευσαν· ἀναδεχόμεθα δὲ ν' ἀποδείξωμεν, ὅτι πολλοὶ ἄλλοι δὲν δύνανται οὐδὲ μίαν σελίδα νὰ γράψωσιν ὀρθῶς καὶ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς λογικῆς· καὶ τινες μάλιστα οὐδεμίαν γλώσσαν γινώσκουσι. Περιττὸν δὲ εἶναι νὰ προσθέσωμεν ὅτι ὅσοι ἀμαθέστεροι καὶ ὀκνηρότεροι εἶναι οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, τόσο μεγαλύτεραν εὐρίσκουσι παρά τῇ Αὐτοῦ Ἑλληνικῇ Μεγαλειότητι χάριν. Προσκαλοῦμεν αὐτὸν τὸν πάνσοφον Φίλιππον Ἰωάννου νὰ ὁμολογήσῃ ἐν τιμῇ, ἂν ἡμεῖς αὐτοὶ δὲν τῷ ἐδείξαμεν ἐπίσημον ἔγγραφο τῆς Πρυτανείας τοῦ Πανεπιστημίου, κοινοποιηθὲν εἰς ἡμᾶς πρὸς δημοσίευσιν, καὶ ἔχον τρεῖς ἀνορθογραφίας, μίαν ἀσυνταξίαν καὶ ἓνα σολοικισμόν· τὸ ἔγγραφο τοῦτο ἐδημοσίευσάμεν μὲν, ἀλλὰ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς αἰσχύνης, διορθωμένον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου, ὅτις ἀνεδέχθη καὶ τὴν εὐθύνην τῆς μὴ λίαν ἐντίμου ταύτης πράξεως.

Ἴσως θελήσει τις νὰ μᾶς διαψεύσῃ μετὰ τὸ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς ἀναφερόμενον παράδειγμα. Ἀλλὰ, καὶ τοι σεμνυνόμενοι, ὅτι πρῶτοι ἡμεῖς ἤξιώθημεν διδακτορικὸν δίπλωμα ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Πανεπιστημίῳ, καὶ τούτου ἕνεκα ἴσως ἔκτοτε προεγράφημεν, οὐχ ἦτον ὅμως ἀναγκάζόμεθα μετὰ θλίψεως νὰ περιαυτολόγησωμεν ὡς ἐξῆς. Ὅτι δηλαδὴ πρὶν ἢ σπουδάσωμεν ἐν αὐτῷ τὴν ἰατρικὴν, μετηρχόμεθα δημοσίως τὸ ἐπάγγελμα τοῦ διδασκάλου τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἅτινα ἐσπουδάσαμεν ἐν Ἰωαννίνοις· ὅτι σπουδάζοντες τὴν ἰατρικὴν, μετεφράσαμεν συνάμα τὸ κλασικὸν τοῦ Οὐφελάνδου σύγγραμμα· ὅτι μόλις ἀποπερατώσαντες τὸ ἔργον τοῦτο, μετεφράσαμεν τὸ οὐχ ἦτον κλασικὸν σύγγραμμα τοῦ Σχομέλη· ὅτι ἐν Παρίσι οἱ δὲν ἀπωλέσαμεν εἰς μάτην τὸν χρόνον μας· καὶ ὅτι τέλος μετὰ τὴν ἐκείθεν ἐπίνοδόν μας ἐπεχειρήσαμεν τὴν ἐκδοσιν τῆς ἰατρικῆς Μελέσεως, τῆς ὁποίας ἐξ μόνου τόμου ἐδυνήθημεν νὰ δημοσιεύσωμεν ἄλλως δὲ ὅσα δημοσιεύσωμεν ἤδη ἐνταῦθα περὶ συστάσεως Πανεπιστημίου καὶ τῆς κατ' αὐτοῦ ἐπιβουλῆς ἐδημοσίευσάμεν καὶ ἄλλοτε ἐν Ἀθήναις διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 24 τῆς Ἀνεξαρτησίας καὶ οὐδεὶς ἐτόλμησεν οὔτε τὸ φύλλον τοῦτο νὰ κατέσχῃ, οὔτε μίαν κεραίαν ν' ἀναίρεσθ.

Ἀλλὰ τὸ Πανεπιστήμιον μόνον ἐπιβουλεύθη καὶ κατέτρεξεν ὁ Ὄθων· ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ἡμεῖς ἡμεῖς ὡς φιλοπάτριδες τινὲς Ἕλληνες, ἐν οἷς πρέπει νὰ μνημονεύσωμεν κατ' ἄνωγον ὀνομασθέντες μακαρίτας Ῥίζον καὶ Γεννάδιον, καθὼς ἡμεῖς καὶ τὸ ἐπιβουλεύοντα Κύριον Κοκκινόην, συνέλαβον τὴν ἰδέαν νὰ

συστήσωσι φιλεκαπαιδευτικὴν ἑταιρίαν πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ γυναικείου φύλου. Διὰ τῆς ἀπαρξοδότητος δὲ δραστηριότητος τοῦ Κ. Κοκκίνου καὶ τοῦ ἀκραιφνεστάτου πατριωτισμοῦ τῶν Ἑλλήνων ἡ ἑταιρία αὕτη ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου ἔλαβε τεραστίαν ἀνάπτυξιν, καὶ ἐπηγγέλλετο τὰ αἰσιώτερα ἀποτελέσματα. Ἀλλὰ καθὼς, μετὰ πολλῆς γενναιότητος αἱ αὐτῶν Ἑλληνικαὶ Μεγαλειότητες χαρίζουσι μόνον τὰ βασιλικά αὐτῶν ὀνόματα εἰς τὰ δι' ἐράνων γενόμενα δημόσια καταστήματα, οὕτω μετὰ τῆς αὐτῆς βασιλικῆς γεναιοφροσύνης ἐκηρύχθη καὶ τῆς ἑταιρίας ταύτης προστάτις ἡ Βασίλισσα· χάριν δὲ τῆς προστασίας ταύτης οὐ μόνον δέχεται κατ' ἔτος φιλοφρόνως μεγάλης ἀξίας δῶρα, ἀλλ' ἀξιοῖ νὰ διωρίζωνται τῇ συστάσει τῆς καὶ αὐτοὶ οἱ μάγειροι τοῦ καταστήματος· ἐντεῦθεν δὲ προέκυψεν ὅτι οἱ καθυδριταὶ τῆς ἑταιρίας ταύτης εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἐξώστησαν τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου αὐτῆς· εἰς τὸν Κύριον Κοκκίνου μάλιστα ἄπαξ ἀπηγορεύθη καὶ αὐτὴ ἡ ἐν τῷ καταστήματι εἰσοδος, διότι δὲν ἐφόρει δερμάτινα λευκά καὶ ἐστλιδωμένα χειρόκτια (gantes glacées). Ἐγκαθιδρυθείσης δὲ καὶ ἐνταῦθα τῆς ἀφοσιώσεως ἡ οὐίθηρσος τῆς Βασίλισσῆς διευθύντρια τοῦ καταστήματος οὐδὲ ἄλλο εὔρε πρὸς κωμώδησιν προχειρότερον τοῦ γάμου τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων. Δύο λοιπὸν κορσίσαι μετεμφίεγε κατὰ τὰς ἀποκρέω εἰς νεοῦμφοι, ἐν δὲ τρίτον εἰς ἱερέα, ἐν τέταρτον εἰς ἱεροδιάκονον, αὐτὴ δὲ ἡ Κυρία διευθύντρια μετεμφιέσθη εἰς παράνυμφον, καὶ οὕτω ἅπαντα τὰ πρῶσωπα ταῦτα, ψαλλόντων πάντων τῶν λοιπῶν κορσιῶν τὸ νυμφικὸν ἄσμα «Ἡσαίχ χόρευε» ἐχόρευσαν ἐντὸς παρθεναγωγείου τὸν ἐν ταῖς γάμοις τελούμενον χορόν.

Ἀλλὰ τὸ Ἀμελίον Παρθεναγωγεῖον, ὃ τοῦτο ἐγένετο πρὸς ἐκπαίδευσιν μόνον ὀρφανῶν κορσιῶν καὶ μὲρφοσιν καλῶν θεραπενίδων (gouvernantes)· οἱ μὲν Ἕλληνες προσέφερον πρὸς σύστασιν τούτου περὶ τὰ δύο ἑκατομμύρια· ἡ δὲ Βασίλισσα, τὸ βασιλικὸν αὐτῆς ὄνομα· διδάσκονται δ' ἐν αὐτῷ τὰ ὀρφανὰ καὶ κύμβαλον, καὶ χορόν, καὶ ὀργανικὴν μουσικὴν, καὶ φωνητικὴν μουσικὴν καὶ ὅσα ἄλλα εἶναι ἀναγκαῖα πρὸς μόρφωσιν εἴτε καλῶν θεραπενίδων, εἴτε καλῶν μητέρων, συζύγων δηλαδὴ βιομηχάνων, τεχνητῶν, ἢ χειρονακτῶν, τοὺς ὁποίους μόνον αἱ τοιαύτην ἀνατροφὴν λαμβάνουσαι συζυγοὶ δύνανται νὰ κατστήσωσιν εὐδαίμονας ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Πρὸς οἰκοδόμησιν μὲν τοιούτου καταστήματος, εἰς δ' ἐκπαίδευσιν, ὡς περιεγράψαμεν μόνον τὰ ὀρφανὰ, ἐδαπανήθησαν ἀμέσως ὀκτακόσσια περὶπου χιλιάδες δραχμῶν· τὰ δύο δὲ ἑκατομμύρια δραχμῶν, τὰ δωρηθέντα πρὸ ἕξ περιπου εἰσῶν ὑπὸ τῶν ἀηδύμων Τουσίτζα καὶ Σθουράρη πρὸς οἰκοδόμησιν καὶ προκίσειν Πολυτεχνείου, ἐσῆποντο μέχρι τῆς χθὲς νεκρῆ, καὶ οὐδ' εἰς κυκλοφορίαν ἤθειον τεθῆ, ἀν μὴ ἤθελε συμβῆ ἡ τοῦ Ναυπλίου ἐπανάστασις, ἣτις ἡ ἀγκιστρὴν τὴν Κυβέρνησιν νὰ θέσῃ εἰς κυκλοφορίαν ὅλας τὰς παρακαταστάσας καὶ ὅλα τὰ κληροδοτή-

ματα, καὶ οὕτω ἀπηλλάγη τοῦλάχιστον πρὸς τὸ παρὸν τοῦ κόπου ἢ αὐτοῦ Ἑλληνικῆ Μεγαλειότητος τοῦ νὰ ἐγκρίνη τὸ πρὸς οἰκοδόμησιν τοῦ Πολυτεχνείου σχέδιον, τὸ ὁποῖον πρὸ πολλοῦ ἐσῆπετο εἰς τὸ Βασιλικὸν αὐτῆς γραφεῖον.

Ἄλλ' αἱ περιώνυμαι στατιστικαὶ πληροφορίαι τοῦ πάλαι ποτὲ διαβοήτου ὑπουργοῦ τῆς παιδείας Κυρίου Χριστοπόλου, ὅστις ζῆλω Ἑλληνικῷ κινούμενος ἐφρόντησε νὰ μεταφράσῃ ταύτας εἰς δικφόρους γλώσσαις, νὰ δημοσιεύσῃ δι' εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων, καὶ ν' ἀποδείξῃ δι' αὐτῶν, ὅτι ἐπὶ τῆς ὑπουργείας του ἐπανῆλθεν ὁ χρυσοῦς αἰὼν τῶν γραμμάτων ἐν Ἑλλάδι· Ὁ ἐν ταῖς πληροφορίαις ταύταις μέγας τῷ ὄντι ἀριθμὸς τῶν σπουδαζόντων σημαίνει μόνον τὴν ἔμφυτον πρὸς τὴν παιδεῖαν ἐρμὴν τῶν Ἑλλήνων, ταύτην ὅμως οὐδεὶς πλείοτερον ἡμῶν καὶ ἀναγνωρίζει καὶ θαυμάζει· Ὄθεν ἦτο πάντῃ περιττὸν νὰ δαπανηθῶσι τοσαῦτα χρήματα, νὰ σπαταλευθῶσι καὶ τοσαῦτα παράσημα πρὸ ἀποδείξιν πράγματος πανομοιοποιουμένου, διότι κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν ὁ θέλων ν' ἀποδείξῃ πολλὸ οὐδὲν ἀποδεικνύει (qui veut prouver trop ne prouve rien.)

Ἄλλ' ὑπάρχουσι ἐν τῷ Κράτει ἕξ ἡ ἑπτὰ γυμνάσια, ὑπάρχουσι πολλὰ Ἑλληνικὰ καὶ οὐκ ὀλίγα δημοτικὰ σχολεῖα· δι' ὅλων τούτων ἄρᾳ γε δὲν προτίθεται τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἠθικοποίησιν τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς· ἡ κυζέρνησις τοῦ Ὁθωμανοῦ θὰ ἦτον εὐτυχεῖς βεβαίως αἱ κοινωνίαι, ἂν ὅσοι παρουσιάζονται εἰς αὐτάς ὡς διδάσκαλοι καὶ ἠθικολόγοι ἐδύναντο νὰ πραγματοποιήσωσι τὸ πολλοστημόριον τῶν ὅσα ἐπαγγέλλονται. Ἡ Μεγαλειότης του ἀνέχεται μὲν νὰ συνιστῶνται γυμνάσια καὶ νὰ διορίζωνται καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι, ἀλλ' ὑπὸ μόνῳ τῷ ὄρω τοῦ νὰ οικονομῶνται πρόσωπα καὶ νὰ δημιουργῶνται ἀφωτισμένοι εἰς τὸ Βασιλικὸν αὐτοῦ πρόσωπον· οὐδέποτε δὲ, ἵνα ἐκπαιδευθῇ ὁ λαὸς· διότι οὐδέποτε ἠνέχθη τὸν διαγωνισμὸν ἐπὶ τοῦ διορισμοῦ οἴουδ' ἂν πότε καθηγητοῦ ἢ διδασκάλου, οὐδέποτε ἐκήρυξε βραβεῖόν τι ὑπὲρ τῆς παιδείας· καὶ οὐδέποτε ἀντήμειψε σύγγραμμα ἢ συγγραφέα. Μόλις ἐγένετο γνωστὸν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας ἀντήμειψε τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ φιλολογικὰ ἡμῖν ἔργα διὰ τοῦ παραστήμου τοῦ ἀγίου Στανισλάου καὶ ἡ αὐτοῦ Ἑλληνικῆ Μεγαλειότης, ἵνα τιμωρήσῃ τὴν τινὰ τὴν ἐπιδαψι εὐθείσαν ἡμῖν ταύτην αὐτοκρατορικὴν εὐνοίαν, ἔσπευσε νὰ παύσῃ τρεῖς συνδρομὰς τῆς ἑατρικῆς ἡμῶν Μερίσσης· τὴν 27 Δεκεμβρίου 1858 ἀνήγγειλεν ἡμῖν ὁ ἐν Ἀθήναις Πρόεδρος τῆς Ρωσσίας Κύριος Ὁξερῶφ τὴν αὐτοκρατορικὴν ταύτην ἀμοιβὴν καὶ ἀκριβῶς τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ διδάσκαλος καὶ βιβλιοφύλαξ τῆς αὐτοῦ Ἑλληνικῆς Μεγαλειότητος ἀνέγγειλεν ἡμῖν τὴν Βασιλικὴν δυσμενεῖαν διὰ τῆς ἐξῆς ἐπιστολῆς.

Κυρίες Γούδα.
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΠΟΥ
 ε 27: γνωστοποιῶ ὅτι ἡ συνδρομὴ τῆς ἀνακτορικῆς βιβλιοθήκης

«εἰς τὴν ἱατρικὴν Μέλισσαν διὰ πέντε ἀντίτυπα αὐτῆς θέλει διαρκέσει
πρὸς τοῦ τέλους τοῦ ἐρχομένου Μαΐου, ὅτε περατοῦται καὶ τὸ ἕκτον ἔτος
αὐτῆς ἐκδόσεως αὐτῆς ἀκολούθως δὲ θέλει περιορισθῆ ἡ συνδρομὴ αὐτῆ
εἰς δ' ὁ μόνον ἀντίτυπα.

« Ἐν Ἀθήναις τὴν 15 | 27 Δεκεμβρίου 1858 »

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Ἄλλως δὲ οὐδέποτε διωρίσθη πεπαιδευμένος ἢ τοῦλάχιστον λογίος
τις ὑπουργὸς τῆς παιδείας, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἢ ἄνδρες ἀνεπι-
στήμονες, ἢ ἐνίοτε καὶ πάντῃ ἀγγράμματοι, μὴ δυνάμενοι νὰ
ὀρθογραφήσωσι μὴδ' αὐτὸ αὐτῶν τὸ ὄνομα. Οὗτοι δὲ κύριον μέλημα
ἔχουσι νὰ μεταθέτωσι συνεχέστατα τοὺς πτωχοὺς διδασκάλους καὶ καθη-
γητὰς ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου τοῦ Κράτους εἰς ἕτερον, ὥστε οὕτω νὰ
δαπανῶσιν ἅπαντα τὸν ἑαυτῶν χρόνον εἰς περιουσίας, οὐδέποτε ν' ἀνα-
παύωνται, καὶ ἰδίως οὐδέποτε ἐν οὐδεμιᾷ χώρᾳ νὰ εὐδοκημῶσι. Καὶ
ὡς νὰ μὴ ἴσχυται ἡ ἀεικινήσις αὐτῆ τῶν διδασκάλων καὶ καθηγητῶν, ἐσ-
χάτως ἢ αὐτοῦ Ἑλληνικῆ Μεγαλειότης κατέστησε κινήτᾳ καὶ αὐτὰ
τὰ ἄψυχα γυμνάσια τῶν Ἀθηναίων ἐν τούτοις μετέθεσεν, ὡς γνωστὸν, εἰς
Χαλκίδα· Κύριος δὲ γινώσκει ἂν δὲν μεταθέσῃ καὶ τὸ Πανεπιστήμιον εἰς
τὴν Σελήνην.

Ἄλλὰ καθ' ἑκάστην συρρέουσιν εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τῶν περὶ τῶν
τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν ἄπειροι νέοι πρὸς ἐκπαίδευσιν· Δὲν γινώσκουσιν
ἄρα γε οὗτοι ἢ οἱ γονεῖς ἢ οἱ συγγενεῖς ἢ οἱ κηδεμόνες αὐτῶν τὴν κατά-
στασιν τῆς παιδείας ἐν Ἑλλάδι; Οὐδὲν ἐπισφαλέστερον ἐνίοτε τοῦ πολλοῦ
ζήλου, καὶ οὐδὲν ἐπικινδυνώδεστερον τοῦ τυφλοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Ζῆλος
δὲ καὶ ἐνθουσιασμός πρὸς ἐκπαίδευσιν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ὑπῆρξε
παρὰ τοῖς Ἑλλήσι καὶ οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ παύσῃ. Ἄν ὅμως
δύνανται ἢ πρέπει νὰ προτιμῶσι τῆς Ἑλλάδος ἄλλας χώρας οἱ Ἕλληνες
πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων τῶν, τοῦτο εἶναι ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἐκ τοῦ
προχείρου δὲν δύναμεθα νὰ λύσωμεν. Διότι πῶς εἶναι δυνατόν ὁ Μακε-
δὼν π. χ. ὁ Θράξ, ὁ Θεσσαλός, ἢ ὁ Ἡπειρώτης νὰ εὐρωσιν ἐν τῇ λοι-
πῇ Εὐρώπῃ τοσαύτας εὐκολίας πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων των ὅσας εὐ-
ρίσκουσιν ἐν Ἑλλάδι; Ἡ συρροὴ λοιπὸν τῶν νέων ἐν Ἀθήναις δὲν σημαίνει οὐ-
τε τὸ τέλειον τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκπαίδεψεως, οὔτε τὴν ὑπὲρ αὐτῆς στορ-
γὴν τοῦ Ὁθωνος, ἀλλὰ μόνον τὴν πρὸς τὴν παιδείαν ἀκατάσχετον ὀρμὴν
τῶν Ἑλλήνων. Ἄλλως δὲ τίς ποτε ἐφρόντισεν ἐν Ἑλλάδι περὶ συστάσε-
ως σχολείων κατὰ τὰς Ἑλληνικὰς κοινότητας τῆς Ἀνατολῆς, ἢ περὶ
χορηγήσεως διδασκτικῶν βιβλίων, ἢ περὶ μορφώσεως καὶ ἐξαποστολῆς
διδασκάλων, ἢ περὶ ἄλλου τινοῦ ἐκ τῶν μέσων ἐκείνων, ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως
τῶν ὁποίων ὅσῳ γενναίως συνεισέφερον οἱ ἐκ τῆς ἐλευθέρας καλουμέ-
νης Ἑλλάδος ὁμογενεῖς, τόσῳ πικρῶς θρηνοῦσι τὴν στέρησιν αὐτῶν.

ποῦ εἶναι οἱ θεολόγοι, τοὺς ὁποίους ἐμορφώσεν ἢ διὰ -ῶν χρημάτων τῶν
Ἡπειρωτῶν συστηθεῖσα καὶ διατηρουμένη ἐν Ἀθήναις Ριζάρειος κεκλι-
στικὴ σχολή; ποῦ εἶναι οἱ διδάσκαλοι, οἵτινες ἐμορφώθησαν ἐκ τοῦ
κληροδοτήματος τοῦ Μακεδόνος Βιρῶνου Βελίου; ποῦ εἶναι οἱ ἐπιστή-
μονες ναυτικοί, οἵτινες ἐμορφώθησαν ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ Ψαρι-
ανοῦ Βιρβάκη; Διὰ τί δὲν ἀνεγείρουσι τὸ πολυτεχνεῖον διὰ τῶν δύο
ἑκατομμυρίων, τὰ ὁποῖα ἐκληροδότησαν οἱ Ἡπειροῦται Τουσίτζας καὶ
Στουρνάρης; Πότε διὰ τῶν προξένων τῆς ἐφρόντισεν ἢ Ἑλληνικῆ Κυβέρ-
νησις ὥστε νὰ μὴ κατασπαταλῶνται τὰ πλουσιώτατα κληροδοτήματα
τῶν Ἰωαννίνων; Διὰ τί καὶ σήμερον Βασιλεύοντος τοῦ Ὁθωνος ἐν τῇ
ἐλευθέρα καλουμένῃ Ἑλλάδι, δὲν ἀκμάζουσι γυμνάσια καὶ λύκεια ἢ καὶ
Ἀκαδημαῖαι ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὅπως ἤκμαζον καὶ πρὸ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος;
Καὶ ὑπάρχει σήμερον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ὁθωνος εἰς τὸ γένος εἰς Κα-
ραῆς, εἰς Κούμας, εἰς Κωνσταντῆς, εἰς Οἰκονόμος, εἰς Βιρδαλάχος,
εἰς Φαρμακίδης, ἢ εἰς Βάμβας, ὅπως ὑπῆρχον πολλοὶ τοιοῦτοι πρὸ
τοῦ ἀγῶνος καὶ κατ' αὐτόν; ἄγονον ἄρα ἔγεινε σήμερον ἐπὶ τῶν ἡ-
μερῶν τοῦ Ὁθωνος καὶ αὐτὸ τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος; Μόνον τὴν Ἑλ-
ληνικὴν φιλολογίαν ἐκ καλλιέργει ἐλικρινῶς ἐν Ἑλλάδι ὁ Ὁθων, ἤθε-
λε καταστήσει ὑποτελεῖ φόρου καὶ αὐτὰ τὰ μάλλον πεπολιτισμένα ἔθνη
τοῦ κόσμου· διότι τίς ἄλλος καταλληλότερός τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων πρὸς
ἐκδοσιν τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων; καὶ δὲν ἐπιβάλλουσιν ἄρα
διὰ τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν ἀληθῆ φόρον οἱ πεπαιδευμένοι τῆς Εὐρώπης
εἰς ἅπαντα τὸν πεφωτισμένον κόσμον, οὐδ' αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων ἐξαι-
ρουμένων; ἀλλ' ἀνάθεμα καὶ τρεῖς ἀνάθεμα εἰς τὸν καταμαρῆνοντε καὶ
αὐτὰ τὰ ἄψυχα ὄντα ἐν Ἑλλάδι· ἐπικατάρατος ἔσται αὐτός τε καὶ
ἅπαντα ἢ γενεὰ αὐτοῦ· μαρμυρήσει ἢ καρδία αὐτοῦ, ὅπως μαρμυρεῖ-
ται ἡ ὠραία Ἑλλάς. Ἡ αὐτοῦ Ἑλληνικῆ Μεγαλειότης, ὅτε μετέβη ἐκ
Ναυπλίας εἰς Ἀθήνας κατέλυσεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ εὐπόρου τότε ὄντος
Κραμπολᾶ· τοσοῦτον δὲ εὐτυχῆς ἐγένετο ἡ οἰκία αὐτῆ ἕκτοτε, ὥστε
μετ' οὐ πολὺ, πωληθεῖσα ἐπὶ δημοπρασίας, ἐχρησθήμευσεν ἐπὶ πολλὰ
ἔτη ὡς χαμητυπεῖον· ἤδη δὲ, προεβασθεῖσα, μετεσχηματίσθη τὰς εἰς περιω-
νύμους φυλακὰς τοῦ Κραμπολᾶ, ἐν αἷς καὶ ἡμεῖς διήλθωμεν δέκα
πέντε μηνῶν πικρίας, διότι πρὸ δύνετῶν ἐξωρισάμεν τὸν Ὁθωνα νὰ
προλάβῃ τὰ τελευταῖον συμβάντα ἐν Ἑλλάδι μέγιστα δυστυχήματα.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐπράξεν ὁ Ὁθων πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν λαῶν τῆς
Ἀνατολῆς· Ὅσα δὲ ἐπράξε πρὸς ἠθικοποίησιν αὐτῶν εἶναι ἀδύνατον νὰ
ἐπικριθώμεν ἐν ταῦθι λεπτομερῶς. Ὅθι ἀνεκλύεσθ νὰ μνημονεύ-
σωμεν τὰ κυριώδεστερα.

Ἡ πρώτη διὰ τὸ ἐνδοξόν, ἢ ἡμεῖς εἶδωμεν ἐν Ἀθήναις ἦτο ἡ κατὰ
Γρηγόριον Κραμπολᾶ, ὅτι, ἀνωτέρως ὢν ὑπέλληλος τοῦ ὑπουργοῦ
τῶν Οἰκονομικῶν, συλλήθη ἐπ' ἀντοφίᾳ κλίπτων γραφικῶν χάρτην

Ἰσπανικὸν κερὸν καὶ ἄλλα, καὶ κατεδικάσθη. Ἐκτοτε δὲ οὐδέποτε μὲν κατεδέχθη νὰ γείνη ὑπἄλληλος, αἰείποτε ὁμοῦ εἶναι ὁ ἀφιλοκερδῆς! προστάτης παντὸς Ὀθωνικοῦ ὑπουργείου καὶ παντὸς καταχραστοῦ· διὰ τῶν ἐφημερίδων τοῦ ἠθικοποιεῖ πᾶσαν εἶναι δὴποτε πρᾶξιν τῆς τε Αὐλῆς καὶ τῆς Κυβερνήσεως· εἶναι δὲ ἀδύνατον νὰ ἐπιχειρήσῃ τι ἐν Ἑλλάδι ὁ Καμπούργλος καὶ μὴ ἀξιώθῃ τῆς ἰσχυρᾶς προστασίας τοῦ Ὀθωνος, ὅστις δὲν ἀπηξίωσε νὰ θέσῃ ἰδίαις αὐτοῦ βασιλικαῖς χερσὶ καὶ αὐτὸν τὴν θεμέλιον λίθον τοῦ Καμπούργλικοῦ θεάτρου· τούτου δὲ ὡς γνωστὸν, τὰ θεμέλια, καίτοι πρὸ δέκα ἐτῶν βασιλικῶς ἐγκαινισθέντα, δὲν ἐξήλθον ὁμοῦ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, μόνον διὰ τὴν προσιμωδῆ ἐν Ἑλλάδι Καμπούργλικὴν τιμιότητα· ἀλλ' οὐχ ἦτιον ὁ Καμπούργλος καὶ ἀποζημειώσεις μεγάλας ἔλαβε διὰ τὴν ἐντιμον καὶ κοινοφελῆ ταύτην ἐπιχειρήσιν του, καὶ οἰκόπεδα πολλῶν πολιτῶν διὰ τῆς βίας κατέκτησε.

Ἐπερπλεονασάσης ποτὲ τῆς ληστείας κατὰ τὴν Φθιώτιδα, ἀπεστάλει πρὸς καταδίωξιν αὐτῆς ὁ Μυράρχος τῆς χορωφυλακῆς Τσῆνος· οὗτος μετὰ πολλὰς ἐρεῦνας ἐπέισθη, ὅτι ἡ ληστεία ὑποβάλλεται ἐκ τῶν αὐλικῶν τοῦ Ὀθωνος. Ὅθεν ὡς τίμιος ἀξιωματικὸς ἔγραψεν ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν Βασιλέα, ὅτι ἂν δὲν ἐπιτραπῇ ἡ καταδίωξις τῆς ληστείας ἐν τοῖς Βασιλικαῖς ἀνακτόροις, δὲν καταστρέφεται αὕτη ἐν Φθιώτιδι. Καὶ ἡ μὲν ἐπιστολὴ, καὶ τοὶ τραχεῖαι καὶ λακωνικῆ, ἐστεριζέτο ὁμοῦ εἰς τὴν ἀληθειαν· ἀλλ' ὁ Τσῆνος ἀνεκλήθη τότε ἀμέσως καὶ μετ' ὀργῆς τῷ ὠρίσθη ὡς τόπος διαμονῆς ἡ Τρίπολις· καὶ ἐκεῖ ἀπεβίωσεν αἰφνιδίως· μόνον δὲ ὁ Θεὸς γινώσκει ἂν ἀπεβίωσεν ὑπὸ φυσικοῦ θανάτου, καθὼς μόνος αὐτὸς γινώσκει καὶ τὸν θάνατον ὑφ' οὗ ἀπεβίωσεν ἐν Σμύρνῃ ὁ μακαρίτης στρατηγὸς Γριζιότης· μόνος ὁ Θεὸς γινώσκει ἐπίσης καὶ τὸν θάνατον, ὑφ' οὗ ἡμεῖς οἱ γράφοντες ταῦτα, θ' ἀποβιώσωμεν ἐνταῦθα ἢ ἀλλοῦ· πιστεύομεν ὁμοῦ ἀδιστακτικῶς ὅτι χριστιανὸς τοῦλάχιστον δὲν θέλει εὐρεθῆ κατ' ἅπαντα τὴν Ἀνατολὴν πρόθυμος, ἵνα ἐπιβάλλῃ κατ' ἡμῶν χεῖρα ὡπλισμένην εἴτε διὰ δολοφόνου ἐργαλείου, εἴτε διὰ δηλητηρίου· ἄλλως συνιστῶμεν ἀπὸ τοῦδε εἰς τὸ ἔλεος τῆς θείας προνοίας τὴν πεφιλημένην ἡμῶν σύζυγον καὶ τὰ ἀθῶα ἡμῶν τέκνα.

Στρατηγὸς τις λίαν εὐνοοῦμενος καὶ ἀφοσιωμένος, ἀπροσταλεῖς ποτὲ πρὸς κατατρόπωσιν τῆς ἀνταρσίας Βελέντσα καὶ Παπακώστα, ἔλαβε παρὰ τοῦ κεντρικοῦ ταμείου μέγα ποσὸν χρημάτων δι' ἐξόδα ἐκστρατείας. Μετὰ δὲ τὴν ἐπιστροφὴν του, καίτοι ἤμιστα ἢ οὐδὲν σχεδὸν δαπανήσας, διότι πᾶσα ἡ ὑπηρεσία τῆς ἐκστρατείας ἐγένοντο δι' ἀγγαρίας καὶ πάσας τὰς δαπάνας προκατέβαλον οἱ δῆμοι, παρουσιάσθη ὁμοῦ λογαριασμὸν δαπάνης ὑπέρογκον. Ὁ ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν Κ. Χριστακόπουλος, καὶ τοὶ καλῶς γινώσκων ὅτι οὐδεμία σχεδὸν δαπάνη ἐγένετο, ἀνεγνώρισεν ὁμοῦ τὸν λογαριασμὸν τοῦ στρατηγοῦ ὡς καλῶς ἔχοντα, καὶ ἐζήτησεν τὰ καὶ κατ' αὐτὸν τὸν λογαριασμὸν περισεύσαντα χρήματα· δυστροποῦν-

τος δὲ τοῦ στρατηγοῦ εἰς τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν, ὁ ὑπουργὸς ἀνεφέρθη εἰς τὸν Βασιλέα· ἡ δὲ Μεγαλειότης Του τότε μὲν ἐπέπληξε τὸν ὑπουργὸν διὰ τὴν αὐθάδειάν του, καὶ διέταξεν αὐτὸν νὰ οἰκονομήσῃ τὸ πρᾶγμα ὅπως κάλλιον δυνηθῇ, χωρὶς νὰ δυσαρεστηθῇ ὁ στρατηγός, καὶ χωρὶς νὰ φαίνεται ἔλλειψις χρημάτων ἐκ τοῦ ταμείου· ἀκολούθως δὲ ἀπέλυσε τῆς ὑπηρεσίας τὸν ὑπουργὸν τοῦτον, καὶ τοὶ ἅπαντα ταῦτα ἐτετέλεσαντα καὶ τὰ ληττευθέντα οὗτω χορήματα, ὡς ἐξόδα ἀσφαλείας τοῦ Κράτους, σημειώσαντα.

Ἄλλοτε παραπονομένου τινὸς κατὰ τῆς καταπίσεως τοῦ αὐτοῦ στρατηγοῦ, ὅστις καὶ συνδιαίτατο καὶ συνέτρωγε καὶ συνεχόρευε μετὰ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βασιλίσσης, ἡ αὐτοῦ Ἑλληνικὴ Μεγαλειότης ἀπήντησε Βασιλικώτατα, «ἀγαπᾷ ὁ στρατηγὸς τὰ χρήματα.»

Ὁ αὐτὸς στρατηγός, ὁ ὡς συνία καὶ αὐλόαρχος καὶ σταυλόαρχος καὶ ὑπασιπότης τῆς Αὐτοῦ Ἑλληνικῆς Μεγαλειότητος, πρὸς ἀποφυγὴν λεπτομερῶν διαπραγματεύσεων εἰς τὰς δωροδοκίας, εἶχε σχηματίσῃ κατάλογον, καθ' ὃν ὄφειλε νὰ συμμορφωθῇ πᾶς ὁ ἐπιθυμῶν ν' ἀξιώθῃ θέσεως τινος διὰ δωροδοκίας· ὁ ἐπιθυμῶν π.χ. νὰ γείνη ὑπουργός, ἔπρεπε νὰ προσφέρῃ τῷ στρατηγῷ τὸ δεῖνα σημειωθέν ἐν τῷ καταλόγῳ ποσὸν ὁ ἐπιθυμῶν νὰ γείνη γεροϋσιαστής, τὸ δεῖνα, καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς. Ἐν δέ τις ἀμφιβάλλῃ περὶ τούτων, δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν καὶ ὑπουργοῦς καὶ γεροϋσιαστὰς καὶ βουλευτὰς, καὶ ἐπισκόπους, καὶ ἄλλους ἀνωτέρους τοῦ Κράτους ὑπαλλήλους· διορισθέντας εἰς τὰς θέσεις τῶν διὰ τῆς εἰς τὸν στρατηγὸν τοῦτον γενουμένης δωροδοκίας. Ἄξιον δὲ ἀπορίας εἶναι ὅτι ὁ παντοδύναμος οὗτος στρατηγός, ἀποθανὼν, δὲν ἐγκατέλειπε παρουσίαν ἀνάλογον τῶν κροδῶν του· ὅθεν γενικῶς πιστεύεται ἐν Ἑλλάδι, ὅτι ὁ στρατηγός οὗτος ἦτο ἀπλοῦς εἰσπράκτωρ, ὡφελόμενος ἐκ τῶν εἰσπραγέντων μόνον ἐν ποσοστῶν, καὶ εἰσπραττῶν διὰ λογαριασμοῦ ἄλλου. Τὸν στρατηγὸν τοῦτον διεδέχθη κατὰ τινὰ ὁ νῦν αὐλόαρχος τῆς Αὐτοῦ Ἑλλ. Μεγαλειότητος, ὅστις οὐδέποτε τολμᾷ νὰ ἐξέλθῃ τῶν ἀνακτόρων πεζῶς, ἵνα μὴ φυλακισθῇ ὑπὸ τῶν δανειστῶν του· Ὅσα δὲ χρεωστῆ εἰς τὸ δημοσίον οὗτος, μόνον εἰς ὑπουργὸς ἐτόλμησε νὰ αἰτήσῃ, ἀλλ' ὁ ὑπουργός οὗτος καὶ τοὶ ἰκανώτατος καὶ τίμιος, ἐκτοτε ὁμοῦ ἰδιωτεύει ἐν Μεσολογγίῳ.

Καὶ ἀναγνωρίζομεν μὲν ὅτι ταῦτα καθίστανται ἀπίστευτα πρὸς τοὺς Εὐρωπαϊκοίς, ἀλλ' ὁμοῦ τούτων μὲν ὅλων ἀναδεχόμεθα τὴν ἐνώπιον ἀνεξαρτητῶν δικαστηρίων ἀποδείξιν· τὰ δὲ ἐξῆς, δύο περιστατικὰ διηγοῦμεθα, ὅπως ἠκούσαμεν παρ' ἀνδρῶν ἀξιοπίστων καὶ προθύμων νὰ ὀνομάσωσι τοὺς ἰδίους ὡσὶν ἀκούσαντας καὶ διηγηθέντας ταῦτα.

Ἄ. Δικαιοσύνη, πρὸς τὸν ἑθνικὸν ἀπολογισμὸν τῆς ἐξῆς, ἡ ἀποδοτικὴ ἐπιτροπὴ τῆς Δικαιοσύνης ὑπέδειξε ὡς ἐπιβόητον ἀποτέλεσμα τῆς δίκης. Ὁ δὲ Βασιλεὺς, ἄμα ἀκούσας τοῦτο, ἔλαβεν ἐκ τοῦ γραφείου του τραπεζικὰ τινὰ γραμμάτια

καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν ὑπουργόν, εἰπὼν « ἂν δὲν ἀρχοῦσιν αἱ ὑπο-
» σχέσεις καὶ ἀπειλαί, μεταχειρίσου καὶ ταῦτα εἰς
» τοὺς ἐνόρκους πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ μας » καὶ
ὁ μὲν ὑπουργὸς ἀπεποιήθη εἰπὼν, « δὲν ἀνήκει εἰς λευκότρι-
» χα ὑπουργὸν νὰ πράξῃ τοῦτο. » ἡ Μεγαλειότης Του ὅμως
τότε μὲν δὲν ἐσερήθη ἄλλων ὀργάνων πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐντίμου σκοποῦ
Του ἀκολούθως δὲ ἔπαυσε μετ' ὀργῆς τὸν ὑπουργόν, καὶ οὐδὲ τῆν, ἣν εἶχε
πρότερον, θέσιν ἔδωκεν αὐτῷ.

β'. Ὅτε ἡ εὐγενὴς νεολαία ἐμαστιγοῦτο καὶ ἐφυλακίζετο ὑπὸ τοῦ Ἀ-
σιυνόμου Δημητριάδου, διότι ἔφερε ψάθινον, εὐωνον, καὶ ἐγχώριον πῖλον,
ἡ αὐτοῦ Ἑλληνικὴ Μεγαλειότης, μὴ ἀρκεσθεῖσα εἰς ταῦτα, προσεκάλεσε
τὸν ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν Κ. Λεωνίδα Σμολέσκην καὶ ἐπέπληξεν
αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἀδιαφορίᾳ τοῦ στρατοῦ ἀπολογουμένου δὲ τοῦ ὑπουργοῦ, ὅτι
ὁ στρατὸς πάντοτε ἐξετέλεσε τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως, ὁ Βασιλεὺς
προσέθεκεν « ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ στιγματισθῶσιν οἱ νέοι »
» μ' ἐβεβαίωσαν δὲ ὅτι ἂν οἱ στρατιῶται ἔρριπτον εἰς
» τὰ πρόσωπα τῶν νέων θεικὸν ὄξιον (vitriole) ἢ θελον στιγ-
» ματισθῶσιν καὶ τυφλωθῶσιν πολλοί. » οὐδὲν δ' ἀπαντή-
σαντος τοῦ ὑπουργοῦ, ὁ Βασιλεὺς τῷ ἔστρεψε τὰ νῶτα καὶ μετ' ὀλίγας
ἡμέρας τὸν ἀπέλυσε τῆς ὑπηρεσίας.

Οὕτω λοιπὸν ἐξεπλήρωσε τὴν ἐντολὴν τοῦ ἔθνους εἰς τὴν Ἀνατολὴν
Χριστιανὸς ἡγεμὼν, ὅστις ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Εὐρώπης καὶ ἐστάλη εἰς τὴν
Ἑλλάδα, ἵνα σχηματίσῃ ἐν αὐτῇ πυρῆνα πολιτισμοῦ.

Ἄς ἴδωμεν ἤδη κατὰ πόσον ἐξεπλήρωσε καὶ τὴν ἐντολὴν ταύτην ὁ
Ἵθων. Διὰ νὰ μεταδώσῃ τις τὸν πολιτισμὸν, πρέπει νὰ ἦναι αὐτὸς
πρὸ πάντων πεπολιτισμένος. Ἴδιον δὲ χαρακτηριστικὸν παντὸς πεπο-
λιτισμένου ἀνθρώπου εἶναι ἀναντιρρήτως ἡ ἡμερότης τῶν ἡθῶν. Ἡμερα
δὲ ἦθη βεβηχίως δὲν ἔχει, ὁ δυνάμενος νὰ πράξῃ τι δι' ἡπίων τρόπων,
καὶ προτιμᾷ ἀντ' αὐτῶν τὸν βινδαλισμὸν· ὁ δὲ Ἵθων ἀντὶ νὰ διεγείρῃ
τὴν φιλοτιμίαν τῶν Ἑλλήνων καὶ δι' αὐτῆς νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς ἀγ-
γέλους, προτίμησεν, ὥσπερ ἐν τῷ δευτέρῳ ἡμῶν ὑπομνήματι ἀπε-
δείχμεν τοῦτο, νὰ μεταχειρισθῇ πρῶτον μὲν τὴν διαφθοράν, ἔπειτα
δὲ τὰς ἐξορίας, τὰς φυλακίσεις, τὰς προγραφὰς καὶ τοὺς βινδαλισμούς.

Ἴδιον χαρακτηριστικὸν παντὸς πεπολιτισμένου ἀνθρώπου εἶναι ἐπίσης
τὸ νὰ ἐξοικειοῦται μὲ τοὺς λοιποὺς πεπολιτισμένους· ὁ δὲ Ἵθων ἐξωτε-
ρικῶς μὲν, μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης δυσπρόσιτη πύλας τὰς πεπολιτισ-
μένας καὶ προστασίας τῆς Ἑλλάδος Ἀνακτορίας, προσέκαλεσε τὴν πῖλιον ρί-
αν τοῦ Πέρσου, ἠναγκάσθη νὰ αἰτήσῃ τὴν γυναικὴ καὶ πατρῴα τῆς Τουρ-
κίας, εἶναι ὁ μόνος ἐν τῷ κόσμῳ ἡγεμὼν, ὅστις δὲν ἐτόλμησεν νὰ ἐπισχεφ-
θῇ τὰ κέντρα τοῦ πολιτισμοῦ, δηλαδὴ τοῦ Παρισίου καὶ τοῦ Λονδίνου,
καὶ συνεδέθη σφιγκτώστατα μετὰ τῆς πολιτικῆς τῶν καρδναλίων τοῦ

Πάπα καὶ μετὰ τῆς Αὐστρίας, τῆς ὁποίας τὴν πρωτεύουσαν κατ' ἔτος σχεδὸν ἐπι-
σκέπτεται, ἵνα λαμβάνῃ παρ' αὐτῆς τὰς ἐμπνεύσεις· ἰσωτερικῶς δὲ κατε-
δίωξε πάντα πεπολιτισμένον καὶ πάντα λόγον καὶ συνεδέσε τὴν τύχην
τοῦ μὲ πᾶν ὅτι ἀποτρόπαιον καὶ κακὸν ἐγέννησεν ἢ ὑπ' αὐτοῦ
ἐντέχνως διαφθειρομένη Ἑλληνικὴ κοινωνία· ἵνα δὲ ἐμπαίξῃ κάλλιον
τὸν τε Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ἐεδύθη καὶ
τὴν φουστανέλαν, ἣν οὗτος μὲν θεωρεῖ ὡς ἔθνικὸν φόρεμα, οἱ δ' Ἕλληνες
θεωροῦσιν ὡς τὸ σύμβουλον τῆς ἀταξίας· διότι τῷ ὄντι πλὴν τινῶν
γερόντων καὶ τινῶν σπανίων ἐξαιρέσεων παρὰ τοῖς τιμίσις Ἕλλησι, μό-
νον οἱ ἄτακτοι Ἄλβανοι φροῦσι σήμερον ἐν Ἑλλάδι φουστανέλαν· τού-
τους λοιπὸν θέλει νὰ μιμηθῇ ὁ Ἵθων, ἴσως δὲ καὶ τοὺς ληστὰς, τῶν
ὁποίων ἀπαχλειστικὸν τῷ ὄντι ἐνδυμα εἶναι ἡ φουστανέλα.

Ἴδιον χαρακτηριστικὸν παντὸς πεπολιτισμένου ἀνθρώπου εἶναι ὡσαύ-
τως τὸ ν' ἀγαπᾷ τὴν πρόδον καὶ τὴν συγκοινωνίαν. Ὁ δὲ Ἵθων, καὶ
τοὶ τριάκοντα ἔτη βασιλεύον ἐν Ἑλλάδι, ἀνέχεται ὅμως νὰ βλέπῃ τοὺς
ὑπηκόους του νὰ καλλιεργῶσι τὰς γαίας των μὲ τὸ ἄροτρον τῆς ἐποχῆς
τοῦ Ἡσιόδου· ἀνέχεται νὰ βλέπῃ καταστροφόμεναι καὶ αὐτὰς τὰς ἐπὶ
τουρκίας κατασκευασθείσας γεφύρας, χωρὶς ποτὲ νὰ φροντίσῃ οὔτε αὐταὶ
ν' ἀνοικοδομηθῶσιν, οὔτε οἱ ἀμαξωτοὶ τοῦλάχιστον νὰ διαχαραχθῶσι
κατὰ μῆκος καὶ πλάτος τοῦ Κράτους του. Ἑλλεψιν δὲ πόρων δὲν δύ-
ναται νὰ προφασισθῇ ὁ Ἵθων· διότι ἐν τῷ προηγουμένῳ ὑπομνήματι ἡμῶν
εἶδομεν καὶ πόρους ἀφθόνους πόρους ἔχει τὸ ἔθνος καὶ πόσα τεράστια
ποσὰ προσέφερον οἱ Ἕλληνες διὰ τὴν πρόδον αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ Ἵθων
ἐξαντλεῖ τοὺς πόρους τοῦ ἔθνους εἰς Βασιλικὰς ἐορτὰς καὶ Βασιλικὰς εἰ-
κοσιπενταετηρίδας καὶ εἰς ἀνέγερσιν Ἀνδριάντος του. Καὶ μέχρι μὲν
τοῦ 1854 ὁ Ἵθων ἔμενεν ἐν Ἑλλάδι ὡς ἕνας ἀπλοῦς ἐνοικιαστῆς προ-
σόδων, σοῦμπασης ἢ δεκατιστῆς, ὅστις φροντίζει μόνον πῶς νὰ ὠφελη-
θῇ πλείοτερον τότε δὲ ἐγένετο διὰ μιᾶς ἔνθερμος θιασώτης τῆς μεγάλης ιδέας,
εἰσέπραξε χάριν αὐτῆς ἄπειρα χρήματα· ἵνα καλύψῃ δὲ τὸ αἶσχος τῶν
ληστρικῶν ἐκείνων σκηνῶν, διέταξε νὰ φυτευθῶσι δαπάνη τοῦ δήμου
δένδρα τινα ἐν Ἀθήναις, νὰ κατασκευασθῶσιν ἐν αὐταῖς καὶ τινες δρόμοι,
δαπάνη τῶν παροδιτῶν. Τὸ μόνον δὲ πρᾶγμα ὅπερ εἰλικρινῶς ἐπεθύμη-
σεν ὁ Ἵθων νὰ γείνη ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ Κράτους του, χάριν βεβαίως
τοῦ καλλωπισμοῦ αὐτῆς, ἦτο ἡ ἀνέγερσις τοῦ ἀνδριάντος του. Διὰ τὸν
ἀνδριάντα λοιπὸν τοῦτον ἐψηφίσθησαν παρ' ὅλων σχεδὸν τῶν δήμων
τοῦ Κράτους ἄπειρα ποσὰ· ἡ αὐτοῦ Ἑλληνικὴ Μεγαλειότης πρὸς διατή-
ρησιν τῆς Βασιλικῆς Της ἀξιοπρεπείας ἐξέφρασε τὴν Βασιλικὴν Της εὐα-
ρέσκειαν καὶ τὴν Βασιλικὴν Της εὐγνωμοσύνην εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν δή-
μων διὰ τὴν προσουσίαν, μετ' ἧς ἐψηφίσθησαν τὰ ποσὰ ταῦτα πρὸς ἀνέ-
γερσιν τοιοῦτου πολιτικοῦ μνημείου, ἀλλὰ τὸ μνημα τοῦτο δυστυχῶς
δὲν ἀνηγέρθη ἐτι.

Ἴδιον χαρακτηριστικὸν παντός πεπολιτισμένου ἀνθρώπου εἶναι ὁμοίως τὸ ν' ἀγαπᾶ τὰ γράμματα καὶ νὰ προστατεύῃ τὰς ἐπιστήμας. Ἄλλ' ὁ Ὄθων καθ' ἣν ἐποχὴν ξένος ἡγεμὼν, ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσίας ἀντήμειψε τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ φιλολογικὰ ἡμῶν ἔργα, διὰ παρασημειῶν ὁ Ὄθων κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν ἐποχὴν μᾶς ἐτιμώρησε διότι συγγράφομεν καὶ δημοσιεύομεν τοιαῦτα ἐπιστημονικὰ ἔργα. Καθ' ἣν δ' ἐπίσης ἐποχὴν καὶ αὐτὸς ὁ Σουλτάνος μᾶς ἐπεμψε πολύτιμον ἀδάμαντοκόλλυτον δακτυλίδιον, ὡς δῶρον δι' αὐτὰ ταῦτα τὰ φιλολογικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ ἡμῶν ἔργα, ὁ Ὄθων παρήγγειλε τοὺς νομάρχας του νὰ ἐκδώσωσιν ἐγκυκλίους κατ' αὐτῶν τούτων τῶν ἐπιστημονικῶν ἡμῶν ἔργων. Ἴσως νομίσει τις ὅτι εἴμεθα ὑπερβολικοὶ, ἢ ὅτι ἤδη μόνον δημοσιεύομεν ταῦτα, ὅτε ἐξορίσθαι ὄντες καὶ περιπλανώμενοι εἰς ξένην γῆν, δὲν φοβούμεθα τὰς καταδιώξεις· ἀλλὰ τὰ πλείστα τούτων ἐδημοσιεύσαμεν καὶ ἄλλοτε ἐν Ἀθῆναις, καὶ ἐπὶ παραδείγματι ἀποσπῶμεν ἐκ τῆς ἰατρικῆς ἡμῶν Μελίσσης τὰ ἐξῆς.

« Πρὸ πολλοῦ ἐμάθχμεν ἐκ πηγῆς ἀξιοπίστου ὅτι ὁ Νομάρχης Ἀχσίτας » ἐξέδωκε δύο ἐγκυκλίους, δι' ὧν αὐθιγῶς διέτασσε πάντας τοὺς ὑπ' αὐτοῦ διαικουμένους νὰ μὴ λαμβάνωσι τὴν ἰατρικὴν Μελίσσαν. Ἐνεκα δὲ τούτου μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐκ τοῦ νομοῦ τούτου πιστοφέντων » φυλλαδίων αὐτῆς, εἰς μὲν Δήμαρχος ἐν τῇ τούτῳ ἐσημείωσεν ἰδιοχείρως τὰ ἐξῆς· « ἐπιστρέφεται ἰδιονόμος ἐπὶ τῆς ὑπ' ἄρ. 5113 » διαταγῆς τοῦ ἐπαρχείου. » εἰς δ' ἕτερος ἔγραψεν ἐπίσης ἰδιοχείρως « ἐπιστρέφεται διότι διαταζόμεθα ὑπὸ τῆς προϊσταμένης ἡμῶν ἀρχῆς νὰ μὴ τὴν δεχώμεθα (ἰδὲ ἰατρ. Μελίσσης τοῦ 1859 τομ. 6. σελίδ. 533 534).

Περὶ τὸν δὲ εἶναι νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι τὸν Νομάρχην τούτον, καὶ τοὶ καταμηνυθέντα ἐπισήμως εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν Κ. Πρεβιλέγιον, ἀλλ' ὅμως ἢ Αὐτοῦ Ἑλληνικῆ Μεγαλειότης οὐχὶ μόνον δὲν ἐτιμώρησε, ἀλλὰ καὶ διώρισε Γερουσιαστὴν· τοὺς δὲ κατ' ἄλλων λογίων ἀνδρῶν τοῦ ἔθνους καταδιωγμούς, δὲν τολμῶμεν ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα, ἵνα μὴ ἐκθέσωμεν τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἔτι ζῶντας ἐκ τῶν καταδιωχθέντων εἰς μεγαλειτέρους κινδύνους.

Ἴδιον χαρακτηριστικὸν παντός πεπολιτισμένου ἀνδρός εἶναι ἐπίσης τὸ ν' ἀνέχεται τὰς ἐλλείψεις τῶν ἄλλων· ὁ δὲ Ὄθων δὲν ἀνέχεται οὐδ' αὐτὰ τὰ τῶν ἄλλων προτερήματα. Ἀλλοίμονον ἐὰν τολμήσῃ τις τῶν ὑπηκόων του νὰ ὑποδείξῃ ἐνώπιον τῆς Αὐτοῦ Ἑλληνικῆς Μεγαλειότητος ἔστω καὶ διὰ τοῦ μεγαλειτέρου σεβασμοῦ, ὅτι κρίνει ὀρθώτερον Αὐτῆς περὶ τινος πράγματος, ἔστω καὶ ἐιδικῶς γνώσεις ἀπαιτούμεντος· τοῦτο ἀμέσως θεωρεῖται ὡς ἔλλειψις σεβασμοῦ ἢ καὶ ὡς προσβολὴ κατὰ τῆς Βασιλικῆς ἀξιοπρεπειᾶς· στρίφονται τὰ γῶγα εἰς τὸν τολμητήν, ὅστις πρέπει νὰ μείνῃ εὐχαριστημένος, ἐὰν ἢ Βασιλικὴ δυσμένεια περιορισθῇ εἰς τοῦτο μόνον.

Ἴδιον χαρακτηριστικὸν παντός πεπολιτισμένου ἀνθρώπου εἶναι ὁμοίως τὸ νὰ σέβηται τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων· διότι μόνον οἱ λησται καὶ οἱ ἄγριοι εἶναι ἄπληστοι καὶ κατακτητικοί· ὁ δὲ Ὄθων τούτους μιμούμενος οὐδὲν οὐδενὸς τῶν ὑπηκόων του ἐσεβάσθη δικαιώμα· αὐτὸς αὐτότατος ἐκλέγει καὶ τοὺς δημάρχους καὶ τοὺς δημοτικούς συμβούλους ἐκάστου δήμου. αὐτὸς αὐτότατος ἐκλέγει καὶ τοὺς παρέδρους καὶ ἀγοφύλακας ἐκάστου χωρίου· αὐτὸς αὐτότατος ἐκλέγει καὶ τοὺς βουλευτὰς ἐκάστης ἐπαρχείας· αὐτὸς αὐτότατος ἐκλέγει καὶ τοὺς ὑπαλλήλους ὅλου τοῦ Κράτους, ἐὰν δὲ τις ποτὲ τολμήσῃ ἢ ἀντείπῃ εἰς τὴν Βασιλικὴν ἐκλογὴν, ὁ Ὄθων καταβαίνειν ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ θρόνου, μετασχηματίζεται εἰς κωματάρχη, πέμπει πανταχοῦ τοὺς φουστανελοφόρους καὶ ἀφουστανελοῦς διαγγελεῖς καὶ ὑπασπιστὰς καὶ ἀρχιάτρους καὶ διδασκάλους του, καὶ πᾶσαν τὴν σπεῖραν τῶν ἀρωσιωμένων του νὰ διαλαλήσωσιν, ὅτι τοιαύτη εἶναι ἡ Βασιλικὴ θέλησις, « ἔτσι τὸ θέλει ὁ Βασιλεὺς ».

Ἴδιον χαρακτηριστικὸν ἐκάστου πεπολιτισμένου ἀνθρώπου εἶναι ὁμοίως τὸ ν' ἀνέχεται τὴν λογικὴν συζήτησιν καὶ νὰ ἐνδιδῇ εἰς τὴν ὀρθοτέραν δοξασίαν· ἀλλ' ὁ Ὄθων συζητεῖ μὲν, οὐδέποτε ὁμως πείθεται εἰς τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ δίκαιον. Ὁ πρωθυπουργὸς Κολέτης ὑπέβαλεν αὐτῷ ποτὲ κατεπίγειον νομοσχέδιον περὶ διορισμοῦ ἐπισκόπων ἐξ ἑκατὸν πέντε ἄρθρων συγκείμενον· ὁ δὲ Ὄθων μετὰ ὄριμον σκέψιν προὐκάλεσεν τὴν συζήτησιν καὶ πέντε μὲν ὀλοκλήρους ἡμέρας ἰδαπάνησε πρὸς συζήτησιν μόνου τοῦ τίτλου τοῦ νομοσχεδίου· τούτου δ' ἕνεκα ὁ πρωθυπουργὸς ἀπέφευγεν ἔκτοτε πᾶσαν περὶ τούτου συζήτησιν· ἀποροῦντος δὲ τοῦ Βασιλέως περὶ τῆς ἀδιαφορίας ταύτης τοῦ πρωθυπουργοῦ, αὐτὸς εὐφυῶς ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς περίπου « μεθ' ὑμῶν Βασιλεῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ συζητήσῃ τις, ὅταν διορθώσῃτε ὅπως θέλετε τὸν τε τίτλον καὶ τὸ σύνολον τοῦ νομοσχεδίου, ὅταν δ' ἢ μεγαλειότης Σας τελειώσῃτε τὸ ἔργον Σας, τότε θὰ σκεφθῶ καὶ γὰρ περὶ αὐτοῦ. », καὶ ὁ μὲν Κολέτης ἀπεβίωσε μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν τινῶν πρὶν ἔτι σκεφθῆ περὶ τοῦ ἔργου τούτου· τὸ δὲ νομοσχέδιον ἀπέσπασεν ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ Βασιλέως ἢ ἐπανάστασις τοῦ Παπουλάκη. Ἄλλον δὲ τινὰ ὑπουργὸν ὁ Ὄθων ἐτρέλλανε διὰ τῶν συζητήσεων, εἰς ἄλλον προὐκάλεσε δι' αὐτῶν ἀποπληξίαν, καὶ ἄλλους ἠνάγκασε νὰ παραιτηθῶσιν, ἵνα μὴ πάθωσι τι καὶ τῆς ἀποπληξίας ἢ καὶ τῆς τρέλλας χεῖρον· οὕτω λοιπὸν ἐξεπλήρωσε καὶ τὸν σκοπὸν τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀνατολὴν ὁ Ὄθων, καὶ τοιοῦτον τινὰ πολιτισμὸν μετεφύτευσεν ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς αὐτήν.

Ἀς ἰδῶμεν ἤδη κατὰ πόσον ὡς χριστιανὸς ἡγεμὼν ἐξεπλήρωσε τὰς ἀνάγκας τοῦ χριστιανισμοῦ ὁ Ὄθων.

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἐφημίζετο ὡς εὐσεβέστερον καὶ ἀγαθέστερον τῶν ἄλλων ἔθνων. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, καὶ τοὶ σεβόμενοι Ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς, ἐπισημαίνοντες μάλιστα τοὺς μὴ εἰς αὐτοὺς πι-
Μεταφύλαξ, οὐδέποτε ὁμως περιεφρόνησαν καὶ τοὺς τῶν ἄλλων ἔθνων θεοὺς·

τουναντίον μάλιστα καὶ τὸν Ἰσρίν καὶ τὸν Ἄπιν τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων μνημονεύουσιν ὡς ἀληθεῖς θεότητας καὶ ὁ Ἡρόδοτος καὶ ἄλλοι ὀρχαῖοι Ἕλληνες, καὶ τοὶ μὴ ἀποδίδοντες, ὡς γνωστὸν, θεϊκὴν τινα ιδιότητα εἰς τὰ ζῶα. Μιμηταὶ καὶ κατὰ τοῦτο τῶν ἀρχαίων αὐτῶν προγόνων οἱ νεώτεροι Ἕλληνες λατρεύουσι μὲν τὸ θρησκευτὸν τῶν καὶ ἐπιμένουσιν ἀκράδαντοι εἰς τοῦτο, οὔτε προσηλυτισμὸν ὅμως διανοήθησαν ποτὲ νὰ πράξωσιν οὔτε τὴν ἐλαχίστην ἀσέβειαν ἢ περιφρόνησιν νὰ δεῖξωσιν εἰς τὸ θρησκευτὸν τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Οἱ ἱερεῖς τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων, καὶ τοὶ καλῶς γινώσκοντες, ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι τῶν οὐδὲ ταφῆς τυγχάνουσιν ἐν Ῥώμῃ, οὐχ ἤτιον ὄμως, οὔτοι, προσκαλούμενοι, ἐνταφιάζουσι μετὰ τῆς αὐτῆς εὐσεβείας τοὺς νεκροὺς τοῦ Δυτικοῦ δόγματος, μεθ' ὅσης ἐνταφιάζουσι καὶ τοὺς τοῦ ὀρθοδόξου οὐδ' ἐπῆλθέ ποτε εἰς ὀρθοδόξον ἱερέα ἢ σατανικὴ ἰδέα τοῦ νὰ καταπιεσθῆ διὰ τοῦ βάρους τῆς θρησκείας ψυχρογόοντα τινὰ Δυτικόν, ἵνα ἀναγκασθῆ αὐτὸν ν' ἀλλάξῃ τὸ θρησκευτὸν του, ἐπὶ ἀπειλῇ τῆς μὴ ἐνταφιασθῆ τοῦ πτώματός του.

Πρὸς ἀπόδειξιν τοῦτου μνημονεύωμεν ἐνταῦθα τρία μόνον γνωστότατα περιστατικά.

Κατὰ τὰ 1859 ἀπέδωκεν ἐν Ἀθήναις ὁ Πρέσβυς τοῦ Αὐτοκράτορος Ναπολεόντος Κύριος Δεσπορὸς καὶ ὁ ἀσπίδιστος Κύριος Δεσπορὸς πρὸς ὀλίγων δὲ ἐδδομάδων ἀπέβιασε καὶ ὁ σεβασμῶς Πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας Κύριος Οὐϊ; ἄπαντες οἱ διασημοὶ οὗτοι ἄδρες ἐπὶ ἐβσεβίων τοῦ δυτικῶν δόγμα· τοὺς νεκροὺς πάντων τούτων οὐ μόνον ὁ λαὸς ἄπας τῶν Ἀθηνῶν αὐθορμητῶς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ὀρθόδοξος κληρὸς αὐτόκλητος, καὶ αὐτὸς μάλιστα ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν συνώδυσαν μέχρι τοῦ τάφου.

Ἰσως δὲ νομίσῃ τις ὅτι ὁ σεβασμὸς οὗτος τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὰ ἕτερα θρησκευτὰ προέρχεται ἐξ ἀδιαφορίας αὐτῶν πρὸς τὸ ἴδιον θρησκευτὸν· ἀλλὰ διαβεβαιώμε με τὸν θετικώτερον τρόπον ὅτι οὐδεὶς τίμιος Ἕλλην εἶναι ἀδιάφορος εἰς τὸ θρησκευτὸν του· τούτου δὲ ἕνεκα εἰς μάλιστα ἐδαπανήθησαν ἄχρι τοῦδε ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἄπειρα χρήματα τῶν Ἀγγλοαμερικανικῶν ἐπιχειρῶν πρὸς προσηλυτισμὸν τῶν Ἑλλήνων. Ματαίως ἐπίσης καταβάλλονται πρὸς τὸν αὐτὸ σκοπὸν καὶ ἄπειροι προσπάθειαι τῆς προπαγάντης τῆς Ῥώμης καὶ μύρια ὅσαι βραδυσυρταὶ τοῦ Ὀθωνος καὶ τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτοῦ πνευματικοῦ Ἀρνέτου. Ὁ Ἕλλην εἶναι ὄψῃ ἀνεκτικὸς τοσοῦτω καὶ ἀκράδαντος εἰς τὸ θρησκευτικόν του φρόνημα· ἄλλως δὲ οὐδεὶς δυνατὸς νὰ ἐλέγξῃ τὸν Ἕλληνα καὶ ἐπὶ φανατισμῷ γνωστὸν τοῖς πᾶσιν εἶναι, ὅτι ἢ κατὰ τὴν ἰσχυρὰν παρὰ τῷ ὄχλῳ τῶν ὀρθοδόξων θεωρεῖται ὡς μέγιστον θρησκευτικὸν ἀκρότημα· ἀλλ' ὅμως πολλὰκις ὡς ἱστροὶ ἐθαυμάσαμεν τὴν ἰσχύ, τοῦ λόγου πρὸς τοὺς Ἕλληνας· διότι οὐδέποτε κατὰ τὸ εἰκοσθετε, ὁ ἀσπίδιστος ἱστροῦς μας πράξωσιν οὐδένα ἀπνηγῆσαμεν μὴ πεισθέντα εἰς τὴν ἕνεκα ἱατρικῆς ἀνάγ-

κῆς κατάλυσιν τῆς νηστείας· ἐν ᾧ ἡμεῖς αὐτοὶ, ταξειδεύοντες καὶ ἔχοντες ἀπόλυτον ἀνάγκην κρέατος, ὑπῆρξε ἀδύνατον νὰ προμηθευθῶμεν ταῦτο ἐν Βρυξέλαις κατὰ παραμονὴν τῶν ἁγίων πάντων. (tous - saints)

Ἐπὶ τοιοῦτου λοιπὸν ἀνεκτικοῦ καὶ πειθόμενου εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον ἔθνους ἐνάρετος τις Δυτικὸς ἡγεμὼν, διαμαρτυρουμένη μάλιστα ἔχων σύζυγον τί δὲν ἐδύνατο νὰ πράξῃ πρὸς ἐξάλειψιν τῆς ψυχρότητος ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ μίσους, ἄπερ δυστυχῶς ὑπάρχουσι μετὰ τῶν τέκνων τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῶν τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας; Καὶ ἂν δὲν ἐδύνατο ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ νὰ κατορθώσῃ τὴν εἰλικρινῆ συνενόησιν μετὰ τῶν δύο τούτων ἀδελφῶν ἐκκλησιῶν, δὲν ἐδύνατο ἄρα νὰ προπαρασκευάσῃ αὐτὴν; δὲν ὄφειλε ἄρα νὰ ἐργασθῆ εἰλικρινῶς εἰς τοῦτο; ἢ τοῦλάχιστον δὲ, ἐδύνατο ἄρα νὰ κατορθώσῃ τὴν μεσητεία καὶ τῶν λοιπῶν ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης, ὥστε νὰ παύσῃ ἐν Ῥώμῃ τὸ μέγα σκάνδαλον τοῦ νὰ θεωρῶνται οἱ νεκροὶ τῶν ὀρθοδόξων ὡς πτώματα κτηνῶν μεμολυσμένων; δὲν ἐδύνατο ἄρα, συνενουόμενος μετ' ὅλων τῶν ὀρθοδόξων πατριαρχῶν καὶ τῆς διοικούσης ἱερέας Συνόδου τῆς Ῥωσίας, νὰ κατορθώσῃ τοῦλάχιστον ὥστε νὰ παύσῃ ἢ περὶ τὸ ἡμερολόγιον σύγχυσις, καὶ νὰ μὴ συμβαίη ὥστε κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἰς μὲν χριστιανὸς νὰ ἑορτάζῃ τὴν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν, καὶ εἰς ἕτερον τὰ Θεοφάνεια;

Ἄλλ' ὁ Ὀθων, ἀντὶ νὰ ἐννοήσῃ καὶ ἐκπληρώσῃ τὴν μεγάλην ταύτην ἐντολὴν τοῦ χριστιανισμοῦ, προὔτιμησε ν' ἀξιώσῃ τῶν εὐλογιῶν τοῦ Πάπα· ἀντὶ νὰ θελήσῃ νὰ γράψῃ, τοῦ ὀνόματός του ἀνεξαλείπτως γράμμασιν ἐν τοῖς δέλοις τῆς ἱστορίας, προὔτιμησε ν' ἀκούσῃ τὰς συμβουλὰς τοῦ Ἰησοῦ τοῦ πνευματικοῦ τοῦ Δανέτου, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν προὔτιμησε νὰ μετασχηματισθῆ εἰς λεγάτον τοῦ Πάπα. Ὄθεν, ἅμα ἐγκατέστη ἐν τῷ θρόνῳ τῆς Ἑλλάδος, πρῶτιστον αὐτοῦ κλητῶν ἐθεώρησε νὰ προστατεύσῃ ὅσον ἐδύνατο τοὺς Ἰησοῦτας, τοὺς φλάρους καὶ τοὺς Καπουστίνους, καὶ νὰ ἐπιβουλεύῃ παντὶ σθένει τὴν ἐπιτόπιον θρησκείαν.

Μεταξὺ δὲ τῶν πολλῶν ἄλλων περὶ τούτου ἀποδείξεων, ἐξ ὧν τινὰς ἐδημοσιεύσαμεν καὶ διὰ τῶν προηγηθέντων ἡμῶν ὑπομνημάτων, ἄς μᾶς ἐπετραπῆ νὰ δημοσιεύσωμεν ἐνταῦθα καὶ τὰς ἐξῆς.

α. Κατὰ τὸ 1853 ὁ ἀγαλακτοποιὸς Κύριος Κόσσος, ἀπερχόμενος εἰς τὴν Γαλλίαν, διήλθε διὰ τῆς Κορσικῆς. Ἡ ἐκεῖ ὀρθόδοξος κοινότης ἐπὶ κεφαλῆς ἔχουσα σεβάσμιόν τινα ἱερέα, παρεκάλεσε δι' ἐπιστολῆς τὸν Κ. Κόσσον νὰ μεσιτεύσῃ παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει, ἵνα βοηθήσῃ αὐτὴ τὴν ἐκεῖ ὀρθόδοξον κοινότητα πρὸς ἀνέγερσιν ναοῦ ὀρθοδόξου. Ὁ Κ. Κόσσος, ἐπιστρέψας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔδειξε τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸν ὑπουργὸν Κ. Παλαμῆδον· οὗτος δὲ, εὐχαριστήσας τὸν Κ. Κόσσον, ὁρίσθη πᾶσαν σφύρασιν παρὰ τῷ Βασιλεῖ πρὸς τὸν σκοπὸν μάλιστα τοῦτου περὶ λαοῦ καὶ τὴν ἐπιστολὴν, ἵνα ἐπιδείξῃ αὐτῇ. Καὶ ἀπῆντησι μὲν, καίτοι πολλάκις αἰτηθεῖσα, οὐδέμια ἰδῶθῃ ἀντὶ πείσης δὲ συνδρομῆς

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΟΥΣΕΟΝ ΔΗΕΟΥΡΙΟΥ

κατὰ τὸ ἐπίον ἔτος ὁ αὐτός Κ. Κόσσοσ, διερχόμενος διὰ Κορσικῆς ἔμα-
θεν ὅτι ὁ γράψας τὴν ἐμπιστευθεῖσαν εἰς τὸν Ὁθωνα ἐπιστολὴν σεβάσ-
μιος ἱερέως, ἐρρίφθη εἰς τὰ δεσμοκτήρια τῆς Ῥώμης, καίτοι οὐδὲν πράξας
κακούργημα· τίς ἄρα εὐκοφάντησε τὸν ἱερέα τούτων εἰς τὸν Πάπαν;

Β. Μακάρτιος τις ἐκ Κρήτης, ὑπηρετῆς πρότερον τὸ ἐπάγγελμα, κλη-
ρικὸς ἔπειτα, διέτριψεν ἱκανὰ ἔτη ἐν Ῥώμῃ, ἐκεῖθεν δὲ ἀπεστάλη εἰς
τὴν Ἑλλάδα πρὸς προσηλυτισμὸν, συστημένος ὑπὸ τοῦ Πάπα εἰς τὴν αὐτοῦ
Ἑλληνικὴν Μεγαλειότητα. Οὗτος δὲ πρῶτον μὲν ἀπεπειράθη νὰ διω-
ρίσῃ αὐτὸν ἠγούμενον ἐν τινι ὀρθοδόξῳ μοναστηρίῳ τῆς Εὐβοίας. Ἀπο-
τυχὼν δὲ τοῦ σκοποῦ, ἕνεκα τῶν μεγάλων κατακραυγῶν τῶν ἐφημερί-
δων, ἠναγκάσθη νὰ τὸν ἀποπέμψῃ μετὰ πολλῆς συγκινήσεως, ἐφοδιά-
σας αὐτὸν καὶ διὰ μεγάλου ποσοῦ χρημάτων.

Πρὸς τίνα ἄρα γε σκοπὸν ἐπεθύμει ὁ Ὁθων νὰ διορίσῃ δυτικὸν καὶ
φραυλόβιον ἱερέα ἠγούμενον ὀρθοδόξου μεμακρυσμένου τῆς προτεπούσης
μοναστηρίου; εἰς τίνα ὀρθοδόξον ἱερέα ἔδωκε ποτε χρηματικὴν συδρο-
μὴν ὁ Ὁθων;

Γ. Ἰακώβος τις Πιτσιπιός, πολλάκις ἀλλάξας καὶ ἐθνότητα καὶ
θρησκεία μετέβη εἰς Ῥώμην καὶ ἐνηγκαλίσθη τὸ δυτικὸν δόγμα· οὗτος
ἔγραψε καθ' ὑπηγόρευσιν τοῦ Πάπα καὶ τῆς ὑπὲρ τοῦ Παπισμοῦ προ-
παγάντας πολυτίμον σύγγραμμα, ἐκδοθὲν ἐν Ῥώμῃ κατὰ τὸ 1855 καὶ
ἐπιγραφόμενον «l'Eglise Oriental». Ἐκ τῆς σελίδος 48 τοῦ τετάρ-
του τόμου τοῦ συγγράμματος τούτου ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς.

«Ἐν μὲν τῇ Ῥωσίᾳ πολλοὶ Ῥώσοι ἀσπάζονται τὸ δυτικὸν δόγμα· τοι-
ούτων δὲ παράδειγμα εἶναι λίαν σπάνιον μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων, τῶν
γεννηθέντων ἐν Τουρκίᾳ ἢ ἐν Ἑλλάδι. Ἡ δὲ σπανιότης αὕτη εἶναι
κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον παράδοξος, καθ' ὅσον ἐν μὲν τῇ Ῥωσίᾳ τιμω-
ροῦνται αὐστηρῶς οἱ ἀσπάζόμενοι τὸ δυτικὸν δόγμα· ἐν δὲ τῇ Τουρ-
κίᾳ καὶ τῇ Ἑλλάδι οὐχὶ μόνον δὲν τιμωροῦνται, ἀλλὰ καὶ ἀμείβονται.»

Τίς ἄρα γε ἀμείβει τούτους; τὸ μυστήριον τοῦτο μόνον ὁ Ἀβᾶς
Κύριος Στέφανος (Abé Etienne) καὶ ὁ Ἀβᾶς Κύριος Δουμερικός
(Abé Dumérique) ἐδύναντο νὰ λύσωσιν· ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν
τὰ συγγράμματα τῶν δυτικῶν τούτων θεολόγων δὲν ἔχομεν πρόχειρα,
ἵνα διὰ τῆς ἀπλῆς ἀντιγραφῆς αὐτῶν πείσωμεν τοὺς ἀναγνώστας περὶ
τῆς ἰσχυρᾶς προστασίας, ἣν πρέχει εἰς τοὺς δυτικούς καὶ πρὸ πάντων
εἰς τοὺς Ἰησοῦτας ὁ Ὁθων. ἀλλ' ἔχομεν ἄρα γε ἀνάγκην τῶν συγγραμ-
μάτων τούτων; Δὲν εἶναι ἄραγε πασίγνωστον καὶ πανθολογούμενον ἐν Ἑλλάδι
ὅτι ὁ Ἀρνέτ ἐπὶ πάσης τελετῆς, καθ' ἣν ὁ Ὁθων ἀπέρχεται εἰς ὀρθό-
δοξον ἐκκλησίαν, ἵσταται ἐν τῇ θύρᾳ τοῦ παλατιοῦ, ἵνα μυρώσῃ καὶ
ἀγιασῇ τὴν αὐτοῦ Ἑλληνικὴν Μεγαλειότητα πρὶν ἢ εἰσελθῆ εἰς τὰς λίαν
καθολικὰς Ἀνάκτορα αὐτῆς; Δὲν εἶναι ἄρα γε αὐτός ὁ Ὁθων, ὅστις
ἔπισυσε καὶ ἐτιμώρησε μάλιστα αὐστηρῶς καὶ Ἰπουργούς καὶ Νομάρ-

χας, ὡσάκις οὗτοι δὲν ἱκανοποίησαν πληρέστατα τὰς παραδόξους ἀπαι-
τήσεις τῶν φλόρων καὶ τῶν καπουτσιῶν τῆς Σύρου, ἢ τῆς Θήρας, ἢ
τῆς Τήνου ἢ τῆς Ναξοῦς καὶ τολμᾷ ὑπάλληλός τις ἐν Ἑλλάδι νὰ
δυσαρεστήσῃ κατὰ τὸ ἐλάχιστον καὶ τὸν ἔσχατον καιδυλάπτῃ δυτι-
κῆς τινος ἐκκλησίας;

Καὶ δὲν εἴμεθα μὲν ζηλότυποι, οὔτε φανατικοὶ φρονοῦμεν ὅμως ἀδι-
εγκρίτως ὅτι τοιοῦτός τις δυτικὸς ἡγεμὼν καὶ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου τὰς ἀρετὰς
ἂν εἶχεν, οὔτε ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἐδύνατο νὰ βασιλεύσῃ οὔτε εἰς τὴν Ἀγ-
γλίαν οὔτε εἰς τὴν Πρωσίαν, οὔτε εἰς ἄλλο τι διαμαρτυρούμενον ἔθνος·
εἰς δὲ τὴν Ἰσπανίαν καὶ Βαυρίαν ἢ εἰς πᾶν οἶον δῆποτε ἄλλο τοῦ δυτικοῦ
δόγματος Κράτος ἤθελε λιθοβοληθῆ ἴσως ἐκεῖνος, ὅστις ἤθελε προτείνει
ὡς βασιλεῖα τοιοῦτον φανατικὸν ὀρθόδοξον ἢ διαμαρτυρούμενον ἡγεμόνα.

Ἀντὶ λοιπὸν νὰ θεραπεύσῃ τὰς ἀνάγκας τοῦ χριστιανισμοῦ ὁ Ὁθων
ἐπλήθυνεν αὐτὰς, καὶ διὰ τοῦ φανατισμοῦ του, ὑπέκαυσε εἰς τοσοῦτον
βαθμὸν τὸ μῖσος τῶν δυτικῶν κατὰ τῶν ὀρθοδόξων, ὥστε ἀμφιβάλλο-
μεν ἂν οἱ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ ἔχουσιν ἄλλους ἔχ-
θροὺς ἀσπονοδοτέρους τῶν κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν Ἀνατολὴν δυτικῶν
χριστιανῶν.

Ἄς ἴδωμεν ἤδη κατὰ πόσον ἐξεπλήρωσε καὶ τὰς εὐχὰς τοῦ πεπολι-
τισμένου κόσμου ὁ Ὁθων.

Ἄπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος, ἰδὼν ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ὅτι
διὰ μιᾶς ἀνεβλάστησαν ἐν Ἑλλάδι πολλαὶ ἀρεταί, ἤθετο νὰ ἴδῃ αὐτὰς
ἀναπτυσσομένας καὶ πολυπλασιαζόμενάς εἰς βαθμὸν τοιαῦτον, ὥστε ἡ νέα
Ἑλλὰς νὰ μὴ καυχᾶται μόνον ἐπὶ πατριωτισμῷ καὶ ἐπὶ ἡρωισμῷ τῶν
τέκνων τῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πολιτικῇ συνέσει καὶ ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἐπὶ πο-
λιτισμῷ. Ἀλλὰ κινῶς εἰς τὴν λοιπὴν φύσιν, διὰ ν' ἀναπτυχθῆ πᾶν σπέρ-
μα, ἀπαιτεῖ τὴν ἄρσιν τῶν κωλυόντων τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ αἰτίων,
οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀνθρώπινον φύσιν διὰ νὰ μορφωθῶσι μεγάλοι ἄνδρες
ιδίως περὶ τὴν παιδείαν καὶ τὸν πολιτισμὸν ἔχουν ἀνάγκην ἐλευθερίας.

Ἐπταετῆς δὲ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἐλευθερίας ἐγέννησεν ἐν Ἑλλάδι ἕνα
Καρδισκάκη, ἕνα Νικητᾶν, ἕνα Γερο-Κολοκοτρώνην καὶ ἕνα Κανάρην,
αἵτινες κατὰ τὴν κρίσιν καὶ αὐτῶν τῶν αὐστηροτάτων ἐπικριτῶν τῶν
Ἑλλήνων, καὶ ἂν μὴ ἦσαν ἐφάμιλλοι τῶν Δεωνιδῶν, τῶν Ἐπαμινῶνδων
καὶ τῶν Θεμιστοκλέων, δὲν ἦσαν ὅμως καὶ πολὺ ὑποδεέστεροι αὐτῶν·
εἰς τόπον δὲ γεννηθέντα αὐτοφυῶς τοὺς ἐφάμιλλους ἢ τοῦλάχιστον τοὺς
μὴ πολὺ ὑποδεεστέρους τοιούτων Ἡρώων δὲν ἦτο πράγμα ἀδύνατον, νο-
μίζομεν, νὰ εὔρη τις καὶ τὰ σπέρματα τῶν Ἀριστοτελῶν, τῶν Πλατῶνων,
καὶ τῶν Περικλέων. Διὰ νὰ πεισθῶσι δὲ οἱ Εὐρωπαῖοι
ἐπιτραπῆ νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα τινῶν
Μορφῶν τετραδευμάτων.

α. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἄγνωστος τις Ἕλλην Κερκυραῖος ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας, μόλις τελειώσας τὰς ἱατρικὰς σπουδὰς του, ἀπῆλθεν εἰς Πετροῦπολιν πρὸς εὐρεῖαν σταδίῳ· ἐκεῖ δὲ ἠδουκῆ-μυσε τοσοῦτον εἰς τὴν διπλωματικὴν, ὥστε ἐπὶ εἴκοσι πέντε ὅλα ἔτη διή-θυθεν ὡς πρωθυπουργὸς ἢ ὡς ἀρχικαγκελάριος πᾶσας τὰς πολυελοχίας δι-πλωματικὰς ὑποθέσεις τῆς μεγάλης ἐκείνης Αὐτοκρατορίας, καὶ εἴλυσεν εἰς ἑαυτὸν τὴν ὑπόληψιν καὶ τὸν θαυμασμὸν μάλιστα τῆς Εὐρώπης.

β. Κατ' αὐτὴν περίπτωσιν τὴν ἐποχὴν ἕτερος Ἕλλην Χῖος, ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῖς, μόνον ἐφοδῖον ἔχων τὰς ἀτομικὰς του ἀρετὰς, διηθύνετο εἰς τὴν Εὐρώπῃ πρὸς ἐμάθησιν τῆς ἱατρικῆς. Μόλις ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ, ἐ-νήσυχολήθη εἰς τὸ φιλόλογικόν σταδίον καὶ ἀπεκατέστη ἐν Παρισίοις· ἐκεῖ δὲ ἠδουκῆμησεν εἰς τοσοῦτον, ὥστε δὲν ὑπάρχει σήμερον ἐν ἅπαντι τῷ πε-πολιτισμένῳ κόσμῳ σφόδρα τις ἢ λόγιος, ὅστις νὰ μὴ ἐθαύμασε τὴν φιλο-λογικὴν ἱκανότητα τοῦ Κοραῖ, ἢ μάλιστα καὶ νὰ μὴ ὠφελήθη ἀπ' αὐτῆς.

γ. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρουσίας ἑκατονταετηρίδος, ἀγράμματος τις Ἕλλην Ἡπειρώτης, ὁ Μιχαὴλ Τσιτσίτζης, φεύγων τὴν τυραννίαν τοῦ Ἀλῆ πᾶσα, ἀπεκατέστη ἐν Ἀλεξάνδρῃ· ἐκεῖ δὲ ὑπὸ τὴν διοίκησιν ἐνὸς τιμίου Ὀθωμανοῦ Χατράπου, τοῦ Μεχμεταλῆ, ἠδουκῆμησεν εἰς τοσοῦτον, ὥστε ἐπλήρωσε σχεδὸν πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον μὲ φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, δι' ἰδίων αὐτοῦ δαπανῶν ἀνεγερθέντα καὶ ἐν μέρει διατη-ρούμενα· ἐξέπαιδευσε καὶ ἐμόρφωσεν ἰδίαις αὐτοῦ δαπάναις πολλοὺς, ἐν οἷς καὶ τὸν αἰδιδιμουμένον πατριώτην Στουρνάρην καὶ ἀποθανόν ἐγκατέλειπε κολοσιαιαν περιουσίαν καὶ διέθεσεν αὐτὴν ἐμμέσως ὑπὲρ τῆς πατρίδος.

δ. Μόλις πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν κατέστη ἐν Λονδίῳ μικρὸς μὲν καὶ ἄγνωστος ἀλλὰ τιμιότατος καὶ δραστηριώτατος ἔμπορος, ὁ Κύριος Κασσαβέτης, καὶ ἐν τῷ βραχεῖ τούτῳ χρονικῷ διαστήματι, οἱ ἀδελφοὶ Κασσαβέται, μι-μηταὶ τῶν Ζωσιμάδων, συνέστησαν διαφόρους ἐμπορικὸς οἴκους εἰς πᾶ-σας σχεδὸν τὰς μεγαλοπόλεις τοῦ κόσμου· ἐμόρφωσαν καὶ προήγαγον πλῆθος ὁμογενῶν, διατηροῦσιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν πρῆβναγωγέων καὶ Ἑλληνικὸν σχολεῖον· ἐσχράτισαν κολοσιαιαν περιουσίαν, καὶ γινώσκου-σι νὰ κάμωσι τὴν ἀρίστην αὐτῆς χρῆσιν.

ε. Πρὸ δώδεκα μόλις ἐτῶν ἄγνωστος τις νέος Ἕλλην, ὁ Κύριος Ζαμ-πακὸς, διηθύνετο εἰς Παρισίους χάριν ἱατρικῶν σπουδῶν· ἐκεῖ δὲ διὰ μό-νης τῆς ἱκανότητός του ἠδουκῆμησεν εἰς τοσοῦτον, ὥστε σήμερον συγκα-ταλέγεται μεταξὺ τῶν διακεκριμένων ἱατρῶν τῆς μεγαλοπόλεως ἐκείνης, ἥτις δικαίως θεωρεῖται ὡς ἐστία τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς μαθησεως.

ς. Μόλις πρὸ δέκα ἐτῶν ἐσυστήθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ δύο ἑλληνικὰ ἀτμοπλοῖ-καὶ ἐταιρίαι, διηθυνόμεναι ὑπὸ τῶν ἀξίων καὶ ἐναρέτων Παπαγιάνη καὶ Σ. Ξένου· ἐντὸς δὲ τοῦ βραχείου τούτου χρονικοῦ διαστήματος προώδευσαν εἰς τοσοῦτον αἱ ἐταιρίαι αὗται, ὥστε σήμερον ἀριθμοῦσιν εἰκοσι δύο μεγάλα ἀτμόπλοια.

ς. Μόλις πρὸ ἐνὸς ἔτους ὁ Κύριος Δημήτριος Παππᾶς ἔλαβε τὴν ἄ-δειαν νὰ συστήσῃ τὴν Ἀνατολικὴν ἐμπορικὴν ἐταιρίαν, καὶ ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ κατόρθωσε νὰ συλλέξῃ κεφάλαια διακοσίων χιλιάδων λιρῶν, καὶ ὅσον οὐπω ἀρχῆται τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἐὰν δὲ μᾶς ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα καὶ ἄλ-λων τοιούτων παραδειγμάτων, εὐκόλως ἐδυνάμεθα νὰ ἐπαριθμήσωμεν πολ-λὰς τινὰς ἑξατογτάδας καὶ νὰ πληρώσωμεν τόμους ὀλοκλήρους, διότι δὲν ὑπάρχει Ἕλλην ἐκ τῶν ὅπως οὖν διαπρεπόντων, ὅστις νὰ μὴ βλέπῃ ὡς ἐν κατόπτρῳ τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ εἰκόνα εἰς μίαν τῶν συντομώτατων τούτων βιογραφῶν, τὰς ὁποίας ἐνταῦθα δημοσιεύομεν.

Τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἀποδεικνύει συνάμα ὅτι ὁ Ἕλλην, καὶ τοι ἐν-θερμος λάτρης τῆς ἐλευθερίας ὢν, εὐδοκίμει ὅμως ὑπὸ πᾶν οἷον δῆποτε εἶδος τιμίας κυβερνήσεως, οὐδ' αὐτῆς τῆς τοῦ Μεχμετ Ἀλῆ ἐξαιρουμένης. Τιμίας λοιπὸν κυβερνήσεως εἶχε καὶ ἔχει ἀνάγκη ἡ Ἑλλὰς δια νὰ ἐκ-πλήρωσῃ τὰς εὐχὰς τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου καὶ νὰ ἐκπλήξῃ καὶ αὐθις αὐτὸν διὰ θαυμάτων, ἐφαμίλλων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἀλλ' ὑπῆρ-ξε ποτὲ τιμία ἡ Κυβέρνησις τοῦ Ὀθωνος; ἀθ' ἡμῶν ἄς ἀπαντήσωσιν οἱ δανεισταὶ τῶν πρώτων ἑλληνικῶν δανείων, καὶ αὗται αἱ προσάτριά τῆς ἑλλάδος δυνάμεις, αἱ πληρόνουσαι καὶ σημερον τόκους καὶ χρεώλυτρα· ἀθ' ἡμῶν ἀπαντήσωσι καὶ ὅσοι ἄλλοι ἔσχον ὀσολιψίας μετὰ τῆς Ἑλλη-νικῆς Κυβερνήσεως. Ἀλλ' ὑπῆρξε ποτὲ τιμιος ὁ Ὀθων; ἀθ' ἡμῶν ἀ-παντᾷ αὐτὸς ὁ Ὀθων διὰ τῶν ἀστεινόμενων του Γιαννάκου Κυριακοῦ καὶ Δημητριάδου, διὰ τῶν εἰσαγγελῶν του Μουτσουρίδου καὶ Σπετσαροπούλου, δι' ὅλων τῶν αὐλικῶν καὶ κολάκων του, διὰ τῶν ὑπασπιστῶν, ἀυλαρχῶν καὶ σταυλαρχῶν του, διὰ τοῦ ἀρχιστρατοῦ του Βούρου διὰ τοῦ δι-δασκάλου του Φιλίππου Ἰωάννου, καὶ ἰδίως διὰ τοῦ πνευματικοῦ του Ἀρνέτου. ἀθ' ἡμῶν ἀπαντᾷ τέλος αὐτὸς ὁ Ὀθων διὰ τοῦ ἀπὸ 8 Μαρ-τίου 1862 Βασιλικοῦ διατάγματος, δι' οὗ συνθηκολογεῖ μὲ ληστὰς μὲ κλέπτας, μὲ παραχρᾶκτας, μὲ δολοφόνους καὶ μὲ πάσης ἄλλης κατηγορίας κακούργους, καὶ ἀπονέμει εἰς αὐτοὺς πληρῆ χάριν, ἀεὶ ἂν δι-εργῶν (δηλὴ δια δολοφονιῶν καὶ προδοσίας) συντελέσωσιν εἰς τὴν πρὸς τὴν νόμιμον ἀρχὴν παράδοσιν τῆς πόλεως Ναυπλίας καὶ τῶν φρουρῶν αὐτῆς. Τίς τιμιος ἡγεμὼν, ἢ τίς τιμιος ἄθροπος ἤθελε καταδεχθῆ νὰ συνθηκολογήσῃ μὲ τοιούτους ἀνθρώπους;

Τὶ ἀπιτεῖται λοιπὸν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν εὐχῶν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου; οὐδὲν ἄλλο, εἴπομεν, πλὴν ἐνὸς τιμίου ἡγεμόνος (un re ga-lantuomo) καὶ μιᾶς πατρικῆς κυβερνήσεως. Ἴνα δὲ ἀποδείξωμεν ἐνεργῶς τὸν σκοπὸν τούτον ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ παραθέλωμεν καὶ αὐθις ἐν συν-τάξει τὴν κυβερνήσιν τοῦ Καποδιστρίου μὲ τὴν τοῦ Ὀθωνος.

τέσσαρα εκατομμύρια, δι' αὐτῶν λοιπὸν καὶ διὰ τινῶν ἐλεημοσυνῶν τῆς Εὐρώπης ἐντὸς τριῶν ἐτῶν ἐπράξεν ἐν Ἑλλάδι τόσα ὁ Κυβερνήτης ὅσα δὲν ἐδυνήθη νὰ πράξῃ ὁ Ὄθων ἐπιτίτῃς τριακονταετοῦς βρασιλείας του καίτοι εἰς εἴσοι πέντε εκατομμύρια ἀναβάντος ἤδη τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους ἃς μὴ λησμονήσωμεν δὲ ὅτι ὁ μὲν Κυβερνήτης ἤλθε γυμνὸς ἐν Ἑλλάδι· εἰς δὲ τὸν Ὄθωνα ἐνεπιστεύθησαν αἱ προστατίδες τῆς Ἑλλάδος Δυνάμεις καὶ δάνειον ἐξήκοντα εκατομμυρίων πρὸς πρόχωγὴν τῷ τόπου. παρεχώρησαν δὲ εἰς τὸ Κράτος ἐπὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ὄθωνος καὶ δύο εὐφόρους ἐπυχρίας.

Ἄς ὑποθέσωμεν ἤδη ὅτι ὁ Ὄθων εἶχεν ἀνοῦχι τὰ προτερήματα μεγάλου καὶ ἐναρέτου ἡγεμόνος, ἀλλ' ἔχνη τινὰ τοῦλάχιστον φιλοτιμίας καὶ ἀνθρωπισμοῦ, ἢ ὅτι ἦτο τίμιος ἡγεμὼν (re galantuomo) ἢ τοῦλάχιστον τίμιος ἄνθρωπος, ὅτι ἐτιμῶρει τὴν κακίαν καὶ ἐβράβευε τὴν ἀρετὴν· ἃς ὑποθέσωμεν ὅτι το τεταρτημόριον τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ δανείου ἔδαπάνη πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ναυτιλίας καὶ ἰδίως τῆς ἀτμοπλοίας, δι' ὧν ἐκάστη νῆσος καὶ ἕκαστος τῶν πολλῶν καὶ ὠραίων λιμένων τοῦ Κράτους νὰ συνεκινῶνῃ καθ' ἐκάστην ἢ καὶ δις τῆς ἡμέρας μὲ τὰς λοιπὰς νήτους καὶ τοὺς λοιποὺς λιμένας αὐτοῦ. ἃς ὑποθέσωμεν ἐπίσης ὅτι τὸ ἕτερον τεταρτημόριον τοῦ μεγάλου τούτου ἐθνικοῦ δανείου ἔδαπάνη ὁ Ὄθων πρὸς κατασκευὴν ἀμαξωτῶν δρόμων καθ' ὅλον τὸ κράτος ἢ καὶ ἐνὸς σιδηροδρόμου, διατεμένοντος κατὰ μῆκος τῆς Πελοποννήσου καὶ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα· ἃς ὑποθέσωμεν ὁμοίως ὅτι τὸ τρίτον τεταρτημόριον ἔδαπάνη πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς γεωργίας καὶ ἐκμετάλλευσιν τῶν ἀπειρῶν καὶ πλουσιωτάτων ἐθνικῶν πόρων, ὅτι διὰ τοῦ μέτου τούτου ἀπεδιδόντο εἰς τὴν γεωργίαν αἱ λιμαζήσασαι πεδιάδες τῆς Βιωτίας καὶ πολλῶν ἄλλων μερῶν τῆς Πελοποννήσου, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐκαλιεργεῖτο ὁ Βίμβας ὅπως εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅτι ἐνεκεντρίζοντο τὰ ἄπειρα εκατομμύρια καὶ ὑσεκατομμύρια τῶν αὐτοφυῶν ἀγρίων ἐλαίων τῆς Ἑλλάδος ὅτι καθίσταντο ἐμπορεύσιμοι οἱ αἴνοι καὶ τὰ ἔλαια αὐτῆς, ὅτι αἱ μέταξαι τῆς Ἑλλάδος, καθῶς εἶναι καλλιτέρας ποιότητος, ἤθελεν εἶσθαι καὶ ἀφθονώτεροι ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῆς Εὐρώπης, ὅτι ἐξορύσσοντο οἱ γαιάνθρακες, ὅτι ἐξημεταλλεύοντο τεχνήνιτωι τὸ χρώμιον, ἢ μουρις, καὶ ἄλλα πικνοειδῆ καὶ πλουσιώτατα ὀρυκτὰ καὶ μέταλλα τῆς Ἑλλάδος, ὅτι καθίσταντο προσιτὰ εἰς τὸ ἐμπόριον τὰ λατομεία τοῦ Πικτελικοῦ, τῆς Πάρου, τῆς Γήου καὶ ἄλλαι οἰκὸς ὀλίγαι, ἃτινα κούττουσιν εἰς τὰ ἔγκατα τὰ καλλίτερα μάρμαρα τοῦ κόσμου, ὅτι ἐξημεταλλεύοντο τεχνικώτερον αἱ πλουσιώταται ἀλυκαὶ τῆς Ἑλλάδος, ὅτι καθίσταντο προσιτὰ καὶ τερπιά τοῖς Εὐρωπαίοις τὰ ἰαμακικὰ λουτρά τῆς Ἑλλάδος, ὅτι καθίσταντο ἐμπορεύσιμα τὰ ἰαμακικὰ ὕδατα αὐτῆς· ἃς ὑποθέσωμεν τέλος ὅτι τὸ τελευταῖον τεταρτημόριον τοῦ δανείου ἔδαπάνητο πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν· καὶ ὅτι ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ ἤθελεν μεταφερθῆ

αὐται ἀπὸ τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀνατολὴν, ἀλλὰ ποῦ περιπλανώμεθα; ἢ πρώτη μόνον τῶν ὑποθέσεων τούτων ἐὰν ἐπραγματοποιεῖτο, τοῦτέστι τίμιος τις ἡγεμὼν ἐὰν ἤρχητο εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὐδεὶς θρόνος ἤθελε κατασταθῆ μετ' οὐ πολλὸ ἐνδοξότερος τοῦ Ἑλληνικοῦ, οὐδεμία χώρα εὐδαιμονοτέρα τῆς Ἀνατολῆς, καὶ οὐδὲν ἔθνος κιταλληλότερον τοῦ Ἑλληνικοῦ, ἵνα μεταδώσῃ τὸν πολιτισμὸν MONON διὰ τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ οὐχὶ μόνον εἰς ὅλας τὰς γωνίας τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰς πρὸς τούτοις τὰς ἀχανεῖς χώρας τῆς Ἀσίας καὶ τὰς ἀπεράντους ἐρήμους τῆς Ἀφρικῆς.

Τῇ ἐξαιρέσει δὲ τῆς Βιουαρικῆς καὶ τῆς Αὐστριακῆς δυναστείας, τῶν ὁποίων ἐγευθήμεν ἤδη τὴν καταχθινίαν καθ' ἡμῶν διάθεσιν πρὸς οὐδεμίαν ἄλλην ἐν τῷ κόσμῳ Β. δυναστείαν ἔχομεν οὔτε συμπάθειαν ἐξειδιασμένην οὔτε ἀντιπάθειαν τὴν ἐλαχίστην· τὰς δὲ μνημονοθεισὰς δυναστείας ἐπειδὴ μᾶς ἐπρόδοσαν μᾶς ἐπιβουλεύθησαν καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς νόμους μᾶς καὶ τὸ θρήσκευμά μᾶς, καὶ ἔχομεν δίκαιον νὰ τὰς μισῶμεν· οὐδεὶς ποτὲ Ἕλληνας θὰ συγκατατεθῆ νὰ κυβερνηθῆ καὶ αὐθις ὑπὸ Βιουαρικῆς ἢ Αὐστριακοῦ Πρίγγιπος. Πρῶτοι ἡμεῖς δημοσιεύομεν ἐνταῦθα τὸ πολιτικὸν ἡμῶν πρόγραμμα καὶ πιστεύομεν ἀδιστακτως ὅτι ἅπαντες οἱ δυνάμενοι νὰ πράξωσι τοῦτο θὰ μᾶς μιμηθῶσι. Μὲ ἡγεμόνα λοιπὸν τίμιον οἷος δὴπατε ἄλλης Βασιλικῆς οἰκογενείας ἃς μᾶς προικίσῃ ὅσον ἐνεστι τάχιον ἢ Εὐρώπη, ἵνα μὴ ἴδῃ ἀνανεωμένους ἐν τῇ Ἀνατολῇ τὰς κατὰ τὸ 1789 συμβάσας ἐν Γαλλίᾳ σκηνάς· ἃς ἐνθυμηθῆ δὲ ἡ Εὐρώπη ὅτι δὲν γενᾶ μόνον ἢ Γαλλία μεγάλους Ναπολέοντας καὶ ἢ Ἰταλία Γαριβάλδας. Καὶ ἢ Ἑλλάς ἄλλοτε μὲν ἐγέννησε τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον, τὸν Ἀγησίλαον καὶ τὸν Ἐσφοῶντα, οὐ πρὸ πολλοῦ δὲ ἐξέπληξε τὸν κόσμον μὲ θαύματα Ἡρωϊσμοῦ. Καὶ ἃς μὴ λησμονήσῃ, ὅτι οὔτε ὅλος ὁ κόσμος ἔχει τὴν αὐταπάρνησιν τοῦ Γαριβάλδου, οὔτε ἐξαλείφθησαν καθ' ὅλοκληρίαν ἀπὸ τὰ ἦθη τῶν ἑλλήνων αἱ δημοκρατικαὶ ἔξεις. Ἐτος ἀκόμη δὲν πρῆλθεν ἀφ' οὗτο ἐκ τῶν φυλακῶν ἡμῶν ἐδημοσιεύσαμεν ἀνωμόμως ἐν Ζακύνθῳ φυλλάδιόν τι “ Περὶ τῆς ἐνεσώσεως καταστάσεως τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἰδίως τῆς Ἑλλάδος· καὶ ὅσα ἐν τῷ φυλλάδιῳ ἐκεῖνω προελέγαμεν καὶ δὲν ἐπιστεύθημεν, κατὰ δυστυχίαν μέθρι κερταῖς ἐπελήθησαν ἅπαντα, ἢ τοῦλάχιστον τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐλευθέραν καλουμένην Ἑλλάδα, τὸ Μιυροβούιον καὶ τὴν Σερβίαν. Τὸ χυθὲν καὶ χυνόμενον ἐν ταῖς χώραις ταύταις ἀνθρώπινον αἷμα ἐπεκύρωσε καὶ καθ' ἐκάστην ἐπικυρεῖ κατὰ δυστυχίαν πληρέστατα τὰς περιτάς χώρας ταύτας προρόησεις μᾶς. Εἴθε νὰ πισυθῶμεν πλειότερον ἤδη, εἴθε ν' ἀποτραπῆ ἤδη τοῦλάχιστον ὁ ἐπικείμενος κατὰ τὴν Ἀνατολὴν κίνδυνος τῆς ἀλληλοσφαγίας καὶ τῆς ἐρημώσεως. Ὁ κηκὸς δαίμων τῆς Ἀνατολῆς εἶναι ὁ Βασιλεὺς Ὄθων καὶ ἢ ἀξία αὐτοῦ σύζυγος, ἃς ἀποχωρήσῃσιν αὐτοῦ ὅσον ἐνεστι τάχιον ἀπ' αὐτῆς, ἵνα ἡσυχάσῃ ὁ κόσμος καὶ ἵνα εὐδαιμονήσῃ ἢ Ἀνατολή.

ΤΙΜΑΤΑΙ.

Ἐν Ἐπτανήσῳ καὶ Ἀγγλία σελίνιον.	1
Ἐν Τουρκία Μπεςιλίκιον	1
Ἐν τῇ ἐλευθέρῳ καλουμένη Ἑλλάδι δραχ.	1-4
Ἐν Γαλλία φράγγα.	11-4

ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ.

- Ἐν Κερκύρα παρὰ τῷ Κ. Ι. Δ. Παππανικόλα.
- Ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῷ Κ. Σ. Ἀνδρεάδῃ.
- Ἐν Πηρισίοις παρὰ τῷ Κ. Μπάλερ
- Ἐν Λονδίῳ παρὰ τῷ Κ. Στεφάνῳ Ξενῳ.
- Ἐν Μασσαλία παρὰ τῷ Κυρίῳ Κ. Σούτσῳ, Ξενοδοχεῖον τῶν Πρέσβειων.

ΙΑΚΟΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

